

המוסד לביטוח לאומי

מינהל המחקר והתכנון

"אתגר משותף"

לילדי משפחות 'זהב' ו'ומורים-עולים

מס' 51

מפעלים מיוחדים

ירושלים, חשון התשנ"ד, אוקטובר 1993

המוסד לבניטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

מוסד לביטוח לאומי
חמרבז לתיעוד
ד"ר דוד גיורא
מנהל מחקר

מפעל מיוחד "אתגר משותף"

מאת: דני עובדיה

ירושלים, חשון התשנ"ד, אוקטובר 1993

תקציר

האגודה לזכויות המשפחות ברוכות הילדים - זהב"י, הגישה בקשה לתמיכה מהמחלקה למפעלים מיוחדים של המוסד לביטוח לאומי בהקמת פרויקט "האתגר המשותף". הפרוייקט מיועד לתמוך באוכלוסיית המשפחות ברוכות הילדים במתן חינוך משלים לילדיהם ובמתן תעסוקה לאוכלוסיית המורים העולים מחבר העמים. בתוכנית שהוגשה הוצע להקים 10 מרכזי למידה בעשרה ישובים בארץ, שבהם משפחות ברוכות ילדים ומורים עולים מחבר העמים. המרכזים ינתנו שיעורי עזר והעשרה לילדים ממשפחות זהב"י על ידי המורים העולים במקצועות: מתמטיקה, אנגלית, פיסיקה ומחשבים. השיעורים ינתנו בקבוצות קטנות בנות שניים עד ארבעה תלמידים בקבוצה במשך שעות אחר הצהריים. כל מרכז יכלול כעשרה מורים עולים וכשמונים תלמידים. הפרוייקט אושר כמפעל מיוחד והחל פעילותו בפברואר 1992 בממון ובלייווי מחקרי של המוסד לביטוח לאומי לתקופה נסיונית של שנה. השותפים להפעלת הפרוייקט במשך השנה הנסיונית היו: הג'וינט, הפורום הציוני, הפורום הישראלי, משרד החינוך, משרד הקליטה, מתנ"סים, מועצות ועיריות.

הפרוייקט התנהל בהיקף ארצי והפעלתו היתה כרוכה בשיתוף פעולה בין גורמים רבים. למרות מורכבותו של תהליך הקמת הפרוייקט, הפרוייקט החל בזמן בשבעה מבין עשרת המרכזים שנקבעו בתוכנית. בהמשך, נתווספו עוד שני מרכזים.

במשך השנה הנסיונית השתתפו בפרוייקט 87 מורים עולים ו-929 תלמידים מ-123 בתי ספר ברחבי הארץ. היקף הפעילות בפרוייקט היה חלקי ביחס למתוכנן. אך עם זאת, הושגו שלושת המטרות העיקריות שנקבעו בתוכנית המקורית: מתן חינוך משלים לילדי זהב"י על ידי מורים בעלי השכלה גבוהה מאוד; מתן תעסוקה למורים עולים מחבר העמים לתקופת ביניים, אשר תקנה להם ניסיון ובטחון ביכולתם להשתלב כמורים במערכת החינוך הפורמלית הישראלית ובנית קשר בין המורים העולים ובין התלמידים.

הרושם שהתקבל בתום הפרוייקט הן מצד התלמידים והן מצד המורים שהם מאוד מרוצים מהפרוייקט. התלמידים אשר בדרך כלל הצטרפו לפרוייקט כדי לשפר את הישגיהם במקצוע מסויים נעזרו בפרוייקט במשך תקופה של כחודש - משך הזמן שלקח להם להשיג מטרה זו. הם ניצלו את האפשרות של קבלת שיעורים ממורים בעלי השכלה גבוהה, אשר בדרך כלל לא מצויה במסגרת דומה, והתמידו בתקופה זו. הם למדו להעריך את המורה העולה עד כי בתום הפרוייקט העריכו אותו יותר מאשר את המורה הישראלי, כיוון שראו בו יותר אכפתי ויותר סבלני. המורים מצידם היו מרוצים מיחס התלמידים כלפיהם ומהקשר שנוצר ביניהם. בתום הפרוייקט יותר מורים היו בטוחים שיהיה להם קל לשלוט בחומר הנלמד בבית ספר והערכתם את התלמיד הישראלי ואת עצמם היתה גבוהה יותר.

תרומת הפרוייקט למשתתפים בו כפי שבוטאה על ידי אחת התלמידות: "האזירה בפרוייקט נותנת לי תחושה שאני אצליח ואתגבר. אני מודה למורים בזהב"י שעוזרים וחומכים בתלמידים עם הרבה סבלנות והבנה. אני שמחה מאוד שהצטרפתי לפרוייקט".

ה ק ד מ ה

גל העליה שפקד את ישראל בשנות ה-90 הראשונות, הביא עמו כח אדם משובח, ברוך כשרונות ובעל השכלה רחבה בכל תחומי המדע.

עולים אלה נתקלו במציאות תעסוקתית קשה, באבטלה גוברת והולכת, שהכבידו על תהליך קליטתם והיה חשש לבזבוז משאבי אנוש יקרים. מנגד, שכבות אוכלוסיה גדולות בישראל, ובעיקר ילדים למשפחות גדולות, אינן זוכות לקבל את מלוא תשומת הלב הראויה במערכת החינוך, בשל מגבלות תקציביות, מחסור בכוח אדם מיומן והיעדר משאבים אחרים בכמות מספקת.

על רקע זה יזם ארגון זהב"י (אגודה לזכויות המשפחות ברוכות ילדים) פרויקט מיוחד למפגש חיובי של שני סוגי אוכלוסיה אלה, לתועלתם ההדדית. המדענים העולים מבריה"מ לשעבר ירביצו תורתם בקרב תלמידים הצמאים לידע ולהשכלה כהשלמה ללימודים הפורמליים בבית הספר, וכך יצאו שני הצדדים נשכרים. המורים העולים ירכשו נסיון בהוראה, ילמדו את המציאות הישראלית כהכנה לקראת שילובם האפשרי במערכות החינוך והמדע בישראל. התלמידים, מאידך, יזכו ללמוד אצל כוחות הוראה מעולים ובכך ישפרו את רמת הישגיהם בלימודים.

המוסד לביטוח לאומי, נענה בחיוב לפניית ארגון זהב"י ונאות להשתתף במימון ובלייווי הפרוייקט בשיתוף עם גורמים נוספים - הג'וינט, משרד החינוך והתרבות, הפורום הציוני של יהודי בריה"מ, הפורום הישראלי, חברת המתנ"ים והרשויות המקומיות שבהן התקיים הפרוייקט.

הפרוייקט נערך במסגרת המפעלים המיוחדים של אגף אמהות וילדים בראשותה של גב' רינה ברקאי.

הפרוייקט פעל במסגרת נסיונית כמפעל מיוחד במשך 12 חודשים החל מפברואר 1992 וב-9 מרכזים שונים ברחבי הארץ.

ברצוני להודות לכל צוות זהב"י וגורמים נוספים אשר תרמו כדי להקים מערכת חדשנית זאת וליוו אותה במסגרת צוות ההגוי של המפעל המיוחד בהרכב.

מר משה לביא - מזכ"ל זהב"י
מר דורון קרצר - גזבר זהב"י
מר משה אביטל - סגן יו"ר זהב"י לענייני חינוך
מר יפתח מעוז - רכז ארצי "האתגר המשותף"
גב' דבורה טורק - משרד הקליטה
מר יהודה אפעל - ג'וינט ישראל
מר אלן באקלר - הסוכנות היהודית
נציגי הפורום הישראלי
נציגי הפורום הציוני
נציגי משרד החינוך

גב' טניה ליף - המח' למפעלים מיוחדים, המוסד לביטוח לאומי
גב' דבי עובדיה - המח' למפעלים מיוחדים, המוסד לביטוח לאומי

תודתי לרכזים המקומיים שהרימו פרויקט זה בכל ישוב וישוב. בלי המאמצים הבלתי פוסקים שלהם וההענות החיובית של תלמידים ומורים כאחד, לא היה מתקיים פרויקט יפה זה.

דו"ח מחקרי זה הוכן ע"י הגב' דבי עובדיה בהדרכת הגב' נעמי פינטון, מנהלת המח' למפעלים מיוחדים, במינהל המחקר והתכנון של המוסד לביטוח לאומי.

תקותנו שהוא יתרום להמשך פיתוח "האתגר המשותף" לרווחת ילדי ישראל והמורים העולים כאחד.

שלמה כהן
סמנכ"ל מחקר ותכנון

תוכן העניינים

צמוד

1	רקע
7	המערך המחקרי
12	אוכלוסיית הפרוייקט
16	תפיסת המורים והתלמידים את עצמם ואחד את השני, לפני תחילת הפרוייקט
20	הפעילות בפרוייקט
25	תרומת הפרוייקט למשתתפים בו
34	סיכום ודיון
39	המלצות
	נספחים
	1. לוחות
	2. כלי מחקר

ר ק ע

ביולי 1991 הגישה האגודה לזכויות המשפחות ברוכות הילדים (ארבעה ילדים ומעלה) - זהב"י - בקשה לסיוע המוסד לביטוח לאומי, באמצעות היחידה למפעלים מיוחדים, בהקמת פרויקט "האתגר המשותף".

התגברות האבטלה מצד אחד וקיצוץ בתקציבי החינוך מצד שני העמידו את המשפחות ברוכות הילדים חשופות ופגיעות במיוחד. רבות מהן נמנות על השכבות החלשות באוכלוסייה ולכן אין באפשרותן לשאת בנטל של חינוך משלים - הענקת שיעורי עזר והעשרה לילדיהם.

פרוייקט "האתגר המשותף" בא לתת מענה לצורך בחינוך משלים עבור ילדים ממשפחות אלה, תוך העסקת מורים עולים ממדינות חבר העמים. שנת 1990 עמדה בסימן עלייה הגדולה מבריה"מ - 185 אלף נפש, שהם 93% מכלל העלייה. מספר העולים מבריה"מ לשעבר בשנת 1990 הוא הגדול ביותר שהגיע לישראל ממדינה אחת בשנה כלשהי. ורובם מחפשי עבודה בזמן של אבטלה גוברת. כ-40% מאוכלוסייה זו בעלי מקצועות מדעיים, אקדמאים ודומיהם*.

פרוייקט זהב"י מיועד לענות לא רק על צורכיהן של שתי האוכלוסיות הנזכרות, אלא אף על הצורך לקשר ביניהן.

באביב 1991 הפעילה אגודת זהב"י את הפרוייקט באופן נסיוני בארבעה ישובים במשך 4 חודשים לצורך הערכה ראשונית של כדאיות עריכת הפרוייקט במסגרת רחבה וכוללנית יותר.

ההפעלה הנסיונית, התבססה על התפיסה הבסיסית של שילוב בין מורים עולים מחבר העמים לבין תלמידים ממשפחות ברוכות ילדים.

* מתוך "העליה לישראל 1990", הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ירושלים, חשנ"א.

התוכנית, כללה הקמת מרכזי למידה ב-10 ישובים בארץ, שבהם מספר גבוה יחסית של משפחות ברוכות ילדים, סניף זהב"י ושיתוף פעולה מצד הרשות המקומית בהפעלת הפרוייקט. במרכזים ניתנו שיעורי עזר והעשרה לילדים ממשפחות ברוכות ילדים (כאמור על ידי מורים עולים חדשים מרוסיה), במקצועות: אנגלית, פיסיקה, מתמטיקה ומחשבים - מקצועות שאין הלימודים בהן מצריך ידיעה רחבה של השפה העברית. משך השיעור 60 דקות. השיעורים ניתנו בקבוצות קטנות בנות שניים עד ארבעה תלמידים כל אחת. כל מרכזי יכלול כעשרה מורים עולים וכשמונים תלמידים ממשפחות זהב"י.

מרכזי הלמידה בישובים הופעלו במשך שעות אחה"צ. כל תלמיד משלם עבור חודש מראש - תשלום עבור מקצוע אחד שנלמד פעמיים בשבוע. אם תלמיד מעדיף ללמוד לבד עליו להוסיף לתשלום הקבוע.

מטרות הפרוייקט

1. מתן שירותי חינוך משלים איכותיים לילדים ממשפחות ברוכות ילדים;
2. מתן תעסוקה הולמת למורים עולים מחבר העמים לתקופת בנייהם כחלק מפיתוח קריירה בישראל;
3. בניית קשר בין קבוצת עולים ובין הילדים והפחתת מתחים באמצעות פעילות חברתית משותפת.

הגורמים המשתתפים בפרוייקט

ג'וינט - ישראל
הפורום הציוני של יהודי בריה"מ
הפורום הישראלי
משרד הקליטה
משרד החינוך והתרבות
מועצות ועיריות
מתנ"סים
המוסד לביטוח לאומי

הפרוייקט אושר כמפעל מיוחד במסגרת היחידה למפעלים מיוחדים של המוסד לביטוח לאומי בינואר 1992 והתחיל לפעול בפברואר 1992 לתקופה ראשונית של השנה.

הקמת הפרוייקט

תהליך הקמת הפרוייקט היה מורכב ממספר שלבים:

- שלב א' -** הקמת התשתית הארגונית של הפרוייקט, שכללה:
1. בחירת עשרה ישובים המתאימים לקריטריונים שנקבעו בתוכנית הפרוייקט;
 2. קבלת הסכמה מצד הרשות המקומית להפעלת הפרוייקט בישובם ולשיתוף פעולה בינה ובין מפעילי הפרוייקט;
 3. איתור מבנה מתאים להפעלת הפרוייקט בישוב, כגון: בית ספר, מתנ"ס, סניף זהב"י.
- שלב ב' -** בחירת רכז מקומי בכל אחד מהישובים שנבחרו, אשר ינהל את מרכז הלמידה בישוב. תפקידיו:
1. פרסום הפרוייקט בישוב באמצעות פניות למשפחות זהב"י, פניה לבתי ספר, פרסום בעיתונות המקומית ועוד;
 2. גיוס מורים ותלמידים ורישומם;
 3. העברת שאלונים למורים ותלמידים עם רישומם ועם פרישתם מהפרוייקט;
 4. הפעלת מרכז הלמידה.
- שלב ג' -** גיוס המורים העולים נערך באמצעות רכזי הקליטה בישוב ובאמצעות אגף הפיקוח למורים-עולים במשרד החינוך. הקריטריונים שנקבעו לקבלת מורים הם:
1. עולים מרוסיה הנמצאים בארץ עד שנתיים;
 2. בעלי תעודת הוראה ונסיון קודם בהוראה;
 3. בעלי שליטה מספקת בעברית;
 4. בעלי רצון להשתלב כמורים במערכת החינוך הפורמלית;
 5. תושבי הישוב בו מתקיים הפרוייקט;
 6. אינם עובדים במקום אחר, או שעובדים במשרה חלקית;

7. עדיפות למסיימי קורס השתלמות למורים-עולים של משרד החינוך;
8. לפחות 20% מהמורים בפרוייקט יהיו מעל לגיל 50.

שלב ד' - גיוס התלמידים דרך סניפי זהב"י ובתי הספר. הקריטריונים שנקבעו לקבלת התלמידים הם:

1. תלמידי חטיבת ביניים ותיכון;
2. לפחות 70% ממשפחות התלמידים הם חברים בזהב"י;
3. התלמיד בעל מוטיבציה לשפר את ציוניו;
4. המשפחה מוכנה לשלם עבור השיעורים.

שלב ה' - הכנת התוכנית הלימודית במרכז והפעלתה. הרכז המקומי משבץ את התלמידים, על פי רמתם ועל פי המקצוע שהם מבקשים, לקבוצות בנות שניים עד ארבעה תלמידים, עורך מערכת שעות למורים ומבטיח את הפעלתה התקינה.

הרכז הארצי אחראי להקמת התשתית בכל ישוב שנבחר להשתתף בפרוייקט, מתן יעוץ והכונה למורים ולרכזים, ניהול אדמיניסטרטיבי, פרסום הפרוייקט ועוד.

הישובים שנבחרו להקים בהם מרכזי למידה במסגרת הפרוייקט הם: נצרת עלית, חיפה, חדרה, טבריה, פתח תקוה, חולון, בת ים, תל אביב, ירושלים ונתיבות. בכל אחד מהישובים נבחר רכז מקומי שינהל את המרכז.

לפני תחילת הפרוייקט נערך יום עיון לרכזים, שבו הובהרו להם יעדי הפרוייקט, דרך ניהול הפרוייקט ותפקידיהם כמנהלי מרכזים. ימי עיון דומים נערכו למורים בכל מרכז, שכללו גם הדרכה לגבי תפקידם במסגרת הפרוייקט. הרכזים נעזרו ברכז הארצי לצורך הקמת תשתית המרכזים שכללה בין היתר: גיוס מורים, פרסום, הדרכת המורים לקראת עבודתם וניהול שוטף.

הרכז הארצי נפגש עם הרכזים המקומיים אחת לחודש לצורך הדרכה שוטפת, נוהלי עבודה והפקת לקחים. בנוסף, ניתנו הדרכות לרכזים ולמורים במרכזים השונים בהתאם לצרכים הספציפיים בכל ישוב.

הפרוייקט החל לפעול כפי המתוכנן, בפברואר 1992, בכל המרכזים מלבד שלושה: חדרה, נתיבות וטבריה. הסיבות לעיכוב הפעלת המרכזים בכל אחד משלושת הישובים הנזכרים לעיל, כפי שנמסרו על ידי הרכזים המקומיים בראיון עם החוקר, הן כדלקמן:

חדרה

לאחר משא ומתן ממושך קיבל הרכז בחדרה תמיכה ממנהלי שני בתי הספר, אישור להפעלת הפרוייקט בחודשי הקיץ וחדרי לימוד. אולם תלמידים לא היו מוכנים להרשם לפרוייקט בטענה, שהם התנסו בו בעבר ונתקלו במורים בלתי מקצועיים ובחוסר תיאום במערכת שעות הלימוד. זמן רב ומאמצים מרובים נדרשו לרכז על מנת לשנות את תדמית הפרוייקט ולהבטיח שהשנה יהיה הפרוייקט מוצלח יותר. הפרוייקט החל לפעול בתחילת אפריל.

נתיבות

הסיבות לעיכוב הפרוייקט בנתיבות היו בעיקר במישור התודעתי. למרות ההיענות מצד מנהלי בתי הספר להשתתף בפרוייקט, שיחות ההסברה והפרסום, לא נרשמו התלמידים לפרוייקט. התלמידים נרתעו מהעובדה שהמורים הינם עולים מרוסיה, ואילו ההורים טענו שמחיר השיעורים גבוה. זאת, אחרי שהמחיר לשיעור הופחת לצורך קידום הפרוייקט במקום. פריצת הדרך היתה באמצעות הורה בעל השפעה העובד במתנ"ס בנתיבות, שהצליח לשכנע את ההורים ולארגן קבוצות לימוד.

טבריה

כשנבחרה טבריה להשתתף בפרוייקט, עדיין לא היה בה סניף זהב"י. זאת, למרות שהתוכנית מחייבת קיום סניף זהב"י בישוב. לאחר הבטחה מצד יושב ראש זהב"י במקום שהוא ידאג למשרד, הכינה הרכזת תשתית להפעלת הפרוייקט, שכללה גיוס מורים ותלמידים. הרכזת מצידה מצאה משרד ואף קיבלה את אישור ראש העיר. אך נכון להיום, הפרוייקט בטבריה לא החל והעניין הועבר להנהלת זהב"י.

מועדון העולים בנצרת עלית

המוסד לביטוח לאומי הסכים לחמוך במועדון עולים מאתיופיה בנצרת עלית למרות שאינו פועל במתכונת של "אתגר משותף". רעיון הקמת המועדון נולד תוך כדי עבודה קהילתית. עובדי הקהילה ראו את הצורך שבהעסקת הילדים האתיופים, אשר הסתובבו ברחובות והיו מעורבים במעשי קונדס על סף העבריינות. העובדים הקהילתיים הפעילו את המועדון בהתנדבות בשנה הראשונה ובשנה השניה נעזרו בתקציבים ממקורות שונים. בשנה זו, הם מעסיקים שלושה מורים עולים מרוסיה שילמדו את הילדים שמגיעים למועדון. המועדון מופעל בבוקר עבור נשות הקהילה האתיופית, בשעות אחרי הצהריים עבור ילדים ובשעות הערב עבור נוער ובחורים אחרי צבא. למועדון מגיעים כ-60 ילדים בגילאים 7-12 ממשפחות בנות חמישה ילדים במוצע. הפעילות מתמקדת בהכנת שיעורי בית, משחקים, עבודות מלאכה שונות, צפיה בטלוויזיה וטיולים. מסגרת הפעילויות אינה נוקשה. הילדים יכולים להכנס ולצאת כרצונם ולעסוק בפעילות המועדפת להם מבין ההיצע הקיים במועדון. הילדים מעדיפים את מסגרת המועדון על פני עיסוק אחר ומדגישים ששביעות רצונם הינה בעיקרה מהמסגרת הגמישה של המועדון. הם מציינים שבמועדון אין לחץ ושהמורים עוזרים להם מאוד בהכנת שיעורים והבנת החומר הנלמד בכיתה. קל להם להתרכז והחברים עוזרים להם בדברים שבהם הם מתקשים. יש לציין שלמעלה ממחצית מהילדים רואים במועדון מרכז שבו הם פוגשים חברים ומשחקים איתם.

הילדים האתיופים אינם רואים הבדל בין המורים הישראליים לבין המורים העולים מרוסיה שמלמדים אותם במועדון. הם מציינים שההבדל העיקרי בין המורים בבית הספר ובין אלה במועדון הוא בכך שהאחרונים יותר חבריים, יותר חייכניים ותומכים. זאת - בעוד שהמורים בבית הספר מתייחסים אל הכיתה בכללותה ולא אל כל תלמיד בפרט.

לסיכום, הילדים בקהילה האתיופית מאוד מרוצים מהמועדון שהוקם עבורם. אופן הפעלת המועדון מתאים מאוד לצרכיהם במסגרת גמישה ופתוחה היוצרת עבורם לא רק מרכז לימודי, אלא בעיקר מרכז חברתי המהווה תחליף לתרבות הפנאי שקדמה להקמת המועדון. יחד עם זאת, רבים מהילדים היו מעוניינים שהמועדון יצוייד במחשב, וידיאו, טלוויזיה נוספת, משחקי בית ומשחקי חצר.

הליווי המחקרי של הפעלת פרויקט "אתגר משותף" לא יכלול את מועדון האתיופים בנצרת עלית, עקב אופיו השונה משאר המרכזים שבפרוייקט.

המערך המחקרי

הלווי המחקרי עוקב אחר שנת הפעילות של הפרוייקט "אתגר משותף", בהשוואה לתוכנית שהוצגה על ידי מפעילי הפרוייקט. התכנים שנבדקו הם:

- המאפיינים הדמוגרפיים של התלמידים והמורים שהשתתפו בפרוייקט;
- הסיבות להצטרפות לפרוייקט;
- הרגשת המורים לגבי השתלבותם הן במסגרת הפרוייקט והן במסגרת בית הספר לפני הפרוייקט;
- תפיסת צוות המורים את דמות המורה - העולה מרוסיה ואת דמות התלמיד הישראלי לפני הפרוייקט;
- תפיסת התלמידים את דמות המורה - העולה מרוסיה ואת דמות התלמיד הישראלי לפני הפרוייקט;
- הפעילות בפרוייקט, שכוללת בין היתר את מקצועות הלימוד, שעות הלימוד, גודל קבוצות הלימוד ועוד;
- תרומת הפרוייקט למשתתפים, בתחומים שונים.

אוכלוסיית המחקר

אוכלוסיית המחקר כוללת את כל המורים העולים והתלמידים המשתתפים בפרוייקט.

גם צוות הפרוייקט; רכז ארצי ורכזים מקומיים היוו מקורות מידע למחקר.

כלי המחקר

שאלון ראשוני למורה העולה - מכיל בין היתר נתוני רקע על המורה ועל הכשרתו המקצועית, תפיסתו את דמות המורה העולה מרוסיה ואת התלמיד הישראלי.

שאלון ראשוני לתלמיד - מכיל בין היתר נתוני רקע על התלמיד, הסיבות להצטרפותו לפרוייקט, האופן בו נודע לו על הפרוייקט ותפיסתו את דמות המורה העולה מרוסיה ואת התלמיד הישראלי.

דו"ח מורה - דו"ח שבועי בו מדווח המורה על מספר שעות עבודתו, מספר שעות הלימוד של כל תלמיד שאותו לימד, גודל קבוצת הלימוד ועוד.

דו"ח רכז - דו"ח שבועי בו מדווח על הפעילות השוטפת במרכז.

דו"ח רכז ארצי - בו דיווח הרכז הארצי על הפעילות הארצית במסגרת הפרוייקט, הקשר שלו עם המרכזים בארץ, פרסום הפרוייקט וניהולו.

שאלון סופי למורה העולה - בודק בין היתר את העסקת המורה, הרגשתו לגבי סיכוי עבודתו במסגרת בית הספר, ותפיסתו את דמות המורה העולה מרוסיה ואת התלמיד הישראלי.

שאלון סופי לתלמיד - בודק בין היתר את הסיבות להפסקת לימודיו במסגרת זהב"י, שביעות רצונו מהפרוייקט ותפיסתו את דמות המורה העולה מרוסיה ואת התלמיד הישראלי.

איסוף הנתונים

הנתונים נאספו באמצעות השאלונים והדוחות הנ"ל, אשר מולאו באופן עצמאי על ידי הנבדק והוחזרו לחוקר באמצעות הרכז המקומי, שדאג להפצתם.

להלן לוח המתאר את היחס בין מספר הדיווחים והשאלונים שהגיעו לידי החוקר ובין מספר הדיווחים והשאלונים שהיו אמורים להגיע לידי.

לוח מס. 1 - הדיווחים שהתקבלו, לפי מרכז
(במספרים מוחלטים וכאחוז מהדיווחים הצפויים)

המרכז	שאלון ראשוני לתלמיד	שאלון ראשוני למורה	דו"חות רכז*	דו"חות מורים*	שאלון סופי לתלמיד	שאלון סופי למורה
נצרת ע.	מ. 8	4	40	163	0	1
	% 12	27	83	35	0	7
חיפה	מ. 50	6	14	54	32	4
	% 60	75	41	41	38	50
חדרה	מ. 77	3	22	55	1	0
	% 84	60	73	75	1	0
פתח תקוה	מ. 20	4	11	200	3	1
	% 18	36	23	61	3	9
חולון	מ. 99	11	43	255	19	4
	% 57	73	90	59	11	27
בת ים	מ. 84	5	40	201	32	7
	% 78	50	83	85	30	70
תל אביב	מ. 35	7	24	184	3	1
	% 42	78	50	62	4	11
ירושלים	מ. 69	10	19	103	7	0
	% 51	91	40	33	5	0
נתיבות	מ. 21	3	24	54	5	2
	% 28	100	86	84	7	67
סך הכל	מ. 463	53	237	1,269	102	20
	% 50	61	62	54	11	23

* כל רכז ומורה היה צריך למסור ארבעה דיווחים לחודש.

מורה שלא דווח עליו שוגג - נחשב כעובד בזהב"י לצורך מסירת דיווחים.

דו"חות המורים מוסרים את עיקר האינפורמציה הקשורה לפעילות הפרוייקט. למרות שעובדה זו הובהרה היטב למפעילי הפרוייקט בהזדמנויות שונות במשך שנת הפעילות, רק משלושה מרכזים התקבלו רוב דוחות המורים, משלושה - התקבלו כ-60% ומשלושה - פחות מ-50%.

הנתונים, שעליהם מבוסס הדו"ח

מספר שאלוני המורים והתלמידים מבוסס על מספר המורים שהועסקו בפועל במסגרת הפרוייקט ומספר התלמידים שדווח עליהם שלמדו במסגרת הפרוייקט.

מספר הדיווחים הצפויים מצד הרכזים המקומיים מבוסס על חובת הרכזים לדווח על כל שבוע פעילות בפרוייקט.

מספר הדיווחים הצפויים מצד המורים מבוסס על מספר המורים ומספר תודשי עבודתם במסגרת הפרוייקט, כאשר גם הם מחוייבים לדווח אחת לשבוע.

באופן כללי, השאלונים הראשוניים מולאו על ידי יותר מ-50% מהמשתתפים (לוח מס. 1). זאת, כאשר אחוז השאלונים הראשוניים שמולאו במרכזים בנצרת עלית ופתח תקוה היה נמוך ונע בין 12% ל-36%. לעומת זאת, השאלונים הסופיים מולאו על ידי 11% מהתלמידים ו-23% מהמורים.

שיעור הדיווח מצד חמישה רכזים נע בין 62% ל-90%, ומצד ארבעה רכזים השיעור נע בין 23% ל-50%.

הגבלות המחקר

איסוף הנתונים מבוסס על שיתוף פעולה מצד הרכזים המקומיים אשר לא מילאו את תפקידם כנדרש. גם הרכז הארצי לא פיקח על הדיווח כמוסכם.

במקרים רבים התלמידים הפסיקו להופיע מבלי לידע את הרכז המקומי על נכונותם לפרוש מהפרוייקט. מספר רכזים ציינו את נסיונם לשכנע תלמידים פורשים למלא שאלון סופי, אך ללא הצלחה.

אין אפשרות לבדוק באופן אובייקטיבי את תרומת הפרוייקט להישגי התלמיד בבית הספר במקצוע שלמד במסגרת הפרוייקט. בתי הספר אינם מעבירים מידע על

תלמידיהם. לכן, בדו"ח זה נתייחס למידע שנאסף מהתלמידים, שמלאו את השאלון הסופי.

אוכלוסיית הפרוייקט

המורים

בפרוייקט השתתפו 87 מורים עולים חדשים מרוסיה: 66 מורות ו-21 מורים (לוח מס. 2). כולם תושבי הישובים שהשתתפו בפרוייקט.

הנתונים המוצגים בפרק זה מתייחסים רק ל-53 (60%) המורים שמלאו שאלון ראשוני למורה.

כל המורים, מלבד ארבעה (8%), שהו בארץ פחות משנתיים בעת הצטרפותם לפרוייקט.

גיל המורים נע מ-24 עד 63, כאשר הממוצע הוא 39 (לוח מס. 3). שבעה מהם (13%) הינם מעל גיל 50. רובם (79%) נשואים ומטופלים בשני ילדים או יותר (51%).

כמחצית מהמורים בעלי השכלה של 16 שנות לימוד ויותר, 22 (42%) של 15 שנות לימוד ושניים (4%) של 14 שנות לימוד. רובם (73%) בעלי וותק בהוראה של למעלה מעשר שנים, שמונה (15%) של חמש עד עשר שנים ושישה (12%) של שנה עד ארבע שנים.

כל המורים, מלבד שישה (11%), בעלי תעודת הוראה ועברו את קורס ההשתלמות שנערך מטעם משרד החינוך. למעלה ממחצית מהמורים (55%) מועסקים כמורים במשרה חלקית מחוץ למסגרת הפרוייקט ושבעה מורים (13%) מועסקים בעבודה שאינה בתחום ההוראה.

המורים שגוייסו ענו על רוב הקריטריונים שנקבעו לשם קבלתם לפרוייקט. המקרים שבהם לא ענו המורים על הקריטריונים שנקבעו הם:

- ארבעה מורים שהו בארץ למעלה משנתיים בעת הצטרפותם לפרוייקט, אך שהותם בארץ לא עלתה על חודשיים מהנדרש;
- שישה מורים אינם בעלי תעודת הוראה, למרות שהם בעלי ניסיון בהוראה;
- למרות שנקבע כי לפחות 20% מהמורים יהיו מעל גיל חמישים, רק 13% מהם בני 50 ומעלה.

השיקולים העיקריים, שהניעו את רוב המורים להצטרף לפרוייקט הם: לעסוק במקצוע, ליצור קשר אישי עם התלמידים וללמוד עברית (לוח מס. 7). בהחלטתם להצטרף לפרוייקט, הם יחסו חשיבות רבה לקשר שהפרוייקט ייצור בינם ובין התלמידים בפרט והחברה הישראלית בכלל.

כל המורים, מלבד חמישה (9%) הביעו נכונות רבה ללמד במסגרת בית ספר ואף פנו לשם כך למשרד החינוך ולמספר בתי ספר.

שני שליש מהמורים האמינו שיש להם סיכוי להשתלב כמורים במסגרת בית ספר - 11 (21%) מהם האמינו שסיכויים גבוה מאוד ו-28 (53%) האמינו שסיכויים גבוה. שבעה מורים (13%) מאמינים שסיכויים להשתלב במסגרת בית ספר קלושים ביותר והשאר טענו שאינם יודעים מהו סיכויים בנדון.

לפני תחילת הפרוייקט, המורים האמינו שיסתדרו טוב יותר בתפקידם במסגרת הפרוייקט מאשר בתפקידם במסגרת בית הספר (לוחות מס. 8 ו-9).

המורים היו בטוחים ביכולתם למלא את תפקידם במסגרת הפרוייקט ובעיקר ביכולתם המקצועית. חלקם הקטן חשש מהאפשרות שלא יבין את דברי התלמידים ומהתנהגותם. יותר מורים ראו קשיים אלה בתפקידם כמורים במסגרת בית הספר. יחד עם זאת, לא היה הבדל ניכר בקושי שהמורים ראו בין תפקידם כמורים בפרוייקט ותפקידם כמורים בבית הספר בתחום של שליטתם בחומר המקצועי וביכולתם להעבירו לתלמידים.

התלמידים

עד כה נרשמו לפרוייקט 929 תלמידים מ-123 בתי ספר בישובים שבהם נערך הפרוייקט (לוח מס. 4).

הנתונים המוצגים בפרק זה מתייחסים רק ל-463 (50%), אותם התלמידים שמלאו שאלון ראשוני לתלמיד.

מחצית מהתלמידים לומדים בחטיבת הביניים, 29% בתיכון ו-20% בכיתות ד'-ו' (לוח מס. 5).

ריכוז גבוה של תלמידים מכיתות ד'-ו' נמצא בשלושה מרכזים; בנתיבות (62%), בירושלים (41%) ובפתח תקוה (40%).

בירושלים היה שיתוף פעולה בין זהב"י ובין בית הספר היסודי בגילה, שאיפשר מתן שיעורי עזר לקבוצות תלמידים המתקשים בלימודים במסגרת שעות הלימוד הפורמלית. זאת, בניגוד לתוכנית המקורית. לכן, הפעילות בבית הספר בגילה לא חושבה כחלק מהפרוייקט.

בנתיבות כל התלמידים היו בכיתות נמוכות יחסית. גם בפתח תקוה וגם בחדרה היה ריכוז גבוה של תלמידים מכיתות נמוכות.

רוב התלמידים (74%) בכל המרכזים מלבד חיפה, משפחות זהב"י - משפחות בנות ארבעה ילדים או יותר (לוח מס. 6).

את המידע על הפרוייקט קיבלו התלמידים בדרך כלל באמצעות ההורים (22%) וחברים (20%).

בשאר המקרים התלמידים קיבלו מידע דרך פעילי זהב"י (16%), בתי ספר (15%) ומשפחה (8%).

בעת גיוס התלמידים לפרוייקט נשמרו כל הקריטריונים לקבלת תלמידים מלבד אחד - רק ב-20% מהמקרים לא נשמר הקריטריון של קבלת תלמידים מחטיבת ביניים ותיכון.

כל התלמידים כמעט (97%) הביעו עניין רב להצטרף לפרוייקט; מחציתם - היו מאוד מעוניינים וכשליש היו מעוניינים. 15 תלמידים לא היו כל כך מעוניינים להצטרף לפרוייקט וכנראה פעלו על פי המלצת ההורים או המחנך.

השיקול, שהניע את רוב התלמידים (84%) להצטרף לפרוייקט הוא שיפור הציון במקצוע שילמדו במסגרתו (לוח מס. 12א').

התלמידים ייחסו חשיבות רבה להמלצת ההורים (32%) יותר מאשר להמלצת המחנך (22%). רובם לא ראו בפרוייקט כמסגרת חברתית והביעו זאת בייחוס דרגת חשיבות נמוכה למרכיב זה בהחלטתם להצטרף לפרוייקט.

התלמידים ייחסו חשיבות רבה להמלצת ההורים (32%) יותר מאשר להמלצת המחנך (22%). רובם לא ראו בפרוייקט כמסגרת חברתית והביעו זאת בייחוס דרגת חשיבות נמוכה למרכיב זה בהחלטתם להצטרף לפרוייקט.

המקצועות המבוקשים ביותר על ידי התלמידים היו מתמטיקה (49%) ואנגלית (43%).

למעלה ממחצית מהתלמידים ביקשו ללמוד בפרוייקט למרות שציונם במקצוע הנדרש עלה על "מספיק" (לוח מס. 13). גם אם נכלול בחשבון את התלמידים שלא ציינו את ציונם במקצוע הנדרש ונחשיב את ציונם כ"נכשל", נקבל כי ציונם של 41% מהתלמידים עולה על "מספיק".

למרות שהציונים של 35% מהתלמידים נעו בין "טוב" ל"טוב מאוד", רובם ציינו שהמניע העיקרי להצטרפותם לפרוייקט הוא כדי לשפר את ציוניהם.

רוב התלמידים (82%) לא למדו בעבר עם מורה עולה, 26 (6%) מהם למדו עם מורה שעלה מאירופה או אמריקה ו-26 (6%) למדו עם מורה עולה אך לא ציינו מאיזו ארץ עלה. רק 26 (6%) מהתלמידים ציינו שלמדו בעבר עם מורה עולה מרוסיה.

תפיסת המורים והתלמידים את עצמם ואחד את השני, לפני תחילת הפרוייקט

הפרק בא לבדוק את ציפיות המורים והתלמידים מהפרוייקט וסיבות הצטרפותם אליו. כמו כן, את הרגשת המורים העולים כלפי יכולתם למלא את תפקידם במסגרת הפרוייקט ובמסגרת בית הספר תוך התייחסות לדימויים העצמי ולדימויים את התלמיד הישראלי עם הצטרפותם לפרוייקט. כמו כן, תבדק תפיסת התלמידים את המורה העולה מרוסיה - להלן - המורה המלמד בזהב"י - ותפיסתם העצמית - להלן, תפיסתם את הנוער בגילם עם הצטרפותם לפרוייקט.

לצורך בדיקת הדימוי העצמי של המורים והתלמידים בפרוייקט הוצגה לפנייהם רשימת תכונות (זוגות שמות תואר מנוגדים), שבאמצעותם הם התבקשו לאפיין את המורה העולה מרוסיה ואת התלמיד הישראלי.

כל תכונה ניתן לדרג על סולם בן שבעה שלבים. לדוגמה: טיפש - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 - חכם. ככל שהציון גבוה יותר התכונה מוערכת כחיובית יותר, וככל שהציון נמוך יותר, התכונה מוערכת כשלילית יותר*

המורים

בהערכת המורים את התלמיד הישראלי על בסיס 13 תכונות נבחרות (לוח מס. 10), הסתבר שלדעת רוב המורים, התלמיד הישראלי הינו בעל בטחון עצמי ופתוח. יחד עם זאת, מיקצתם רואים בתלמיד הישראלי כחסר סבלנות ולא מנומס.

לדעת רובם, התכונות המאפיינות את התלמיד הישראלי הן: פתיחות (87%), אקטיביות (68%), טוב לב (72%) וביטחון עצמי (66%). הוא גם נחשב, במידה פחותה כחברותי (57%), כחכם (56%) וכאכפתי (54%). מחצית מהמורים רואים את התלמיד הישראלי כחסר סבלנות ושליש (32%) - כלא מנומס.

* סולם התכונות נלקח על פי סולם דומה, שהוצג בפרסום בנושא פרוייקט גמלאים בניה"ס מאת הדסה האז, 1989. פרסום מס. 34 במסגרת המפעלים המיוחדים של המוסד לביטוח לאומי.

הערכת המורים את המורה העולה מרוסיה, ואת עצמם בכלל זה, היתה באופן כללי חיובית, כאשר רובם ציינו את הסבלנות, הסדר, הנימוס, החוכמה והכבוד לזולת, שבהם ניחן המורה העולה מרוסיה (לוח מס. 11). אך עם זאת, המורה העולה מרוסיה לדעתם הינו סגור ומסר ביטחון עצמי.

לדעת רובם, התכונות המאפיינות את המורה העולה מרוסיה הן: סדר (89%), סובלנות (79%), טוב לב (78%) וחוכמה (75%). הוא נחשב גם, במידה פחותה, כמכבד את הזולת (70%) וכחברותי (69%).

חלק מהמורים מעריכים את עצמם ואת המורה העולה כחסר ביטחון עצמי (40%) וכסגור (38%).

באופן כללי, הערכת המורים העולים את עצמם היתה גבוהה מהערכתם את התלמיד הישראלי. בבדיקת הפרשי הממוצעים של הערכות המורים את המורה העולה מרוסיה והערכותיהם את התלמיד הישראלי נמצא קשר בין הערכות ברמת מהימנות של אחוז אחד.

תכונות התלמיד הישראלי שזכו להערכה גבוהה במיוחד אצל המורים - בטחון עצמי ופתיחות - הן התכונות שרק כ-15% מהמורים נתנו להן דרוג גבוה למורה העולה מרוסיה. ולהיפך, התכונות שרוב המורים נתנו להן דרוג גבוה למורה העולה מרוסיה - סובלנות, סדר, נימוס, חוכמה וכבוד לזולת - היו התכונות שרק כ-15% מהמורים נתנו להן דרוג גבוה לתלמיד הישראלי.

רוב המורים הגדירו את הרגשתם הכללית עם הצטרפותם לפרוייקט כטובה (לוח מס. 12). זאת, כאשר 13% מהם הגדירו את הרגשתם כטובה מאוד. 13 מורים (25%) הגדירו את הרגשתם כלא טובה.

התלמידים

התלמידים, אף הם התבקשו לדרג את מידת ההתאמה של התכונות המסויימות למורה העולה מרוסיה ולתלמיד הישראלי. אך כדי להקל על התלמידים ולמקד אותם, המורים העולים הוגדרו כ"מורים המלמדים בזהב"י" והתלמיד הישראלי - כ"הנוער בגילך".

הערכת רוב התלמידים את המורה העולה מרוסיה היתה גבוהה בכל התכונות שנבדקו

מלבד אחת - אקטיביות (לוח מס. 14).

למעלה מ-84% מהם ציינו שהתכונות האפוייניות למורה הן: נימוס, כבוד לזולת, סובלנות, חוכמה וטוב לב. רק תכונה אחת - אקטיביות - דורגה כמתאימה למורה העולה מרוסיה אצל פחות מ-50% מהתלמידים.

הערכת התלמידים את הנוער שבגילם, ואת עצמם בכלל זה, היתה באופן כללי בינונית (לוח מס. 15). רוב התלמידים ראו בתלמיד הישראלי כחברי (78%), פתוח (70%) ובעל ביטחון עצמי (67%). מקצת מהתלמידים רואים בתלמיד הישראלי כחצוף (34%), חסר סבלנות (30%) ומפוזר (25%).

הערכת התלמידים את המורה העולה היתה גבוהה יותר מהערכתם את התלמיד הישראלי בכל התכונות שנבדקו מלבד שתיים: פתיחות ואקטיביות. אך הערכתם תכונות אלו כמתאימות לתלמיד הישראלי אינה עולה בהרבה מהערכתן כמתאימות למורים עולים מרוסיה (לוחות מס. 14 ו-15).

כאן אנו מוצאים הבדל בין הערכת המורים את המורה העולה מרוסיה ביחס להערכתם את התלמיד הישראלי, לעומת הערכת התלמידים את המורה העולה מרוסיה ביחס להערכתם את התלמיד הישראלי.

בהערכות המורים מצאנו קשר בין הערכה גבוהה לתכונה מסויימת אצל המורה העולה מרוסיה והערכה נמוכה לאותה תכונה אצל התלמיד הישראלי (לוחות מס. 10 ו-11). בהערכת התלמידים את המורה העולה מרוסיה ביחס להערכתם את התלמיד הישראלי לא נמצא קשר כזה. רוב התלמידים נתנו הערכה גבוהה לתלמיד הישראלי וכן למורה העולה לגבי התכונות: חברות, פתיחות ובטחון עצמי (לוחות מס. 14 ו-15).

הערכות התלמידים, הן את התלמיד הישראלי והן את המורה העולה מרוסיה, הינן גבוהות יחסית לאלו של המורים (לוח מס. 16).

הדימוי העצמי של התלמידים דומה לדימוי התלמיד הישראלי בעיני המורים. זאת, בעוד שדימוי העצמי של המורים נמוך יחסית לדימוי המורה העולה מרוסיה בעיני התלמידים.

בבדיקת ההפרש בין הערכות התלמידים והמורים את התלמיד הישראלי לעומת הערכותיהם את המורה העולה מרוסיה (מתייחס לוח מס. 16) נמצא, שממוצע ההפרש

בתפיסתם את המורה העולה מרוסיה (19) גדול כמעט פי שניים מממוצע ההפרש
בתפיסתם את התלמיד הישראלי (11).

רוב התלמידים הגדירו את הרגשתם הכללית עם הצטרפותם לפרוייקט כטובה (לוח
מס. 17).

הפעילות בפרוייקט

הפעילות בפרוייקט החלה כמתוכנן בפברואר 1992 בשבעה מרכזים בארץ: נצרת עלית, חיפה, פתח תקוה, חולון, בת ים, תל אביב וירושלים. המרכז בחדרה החל את פעילותו רק באפריל 1992, נתיבות - ביוני 1992 והמרכז בטבריה לא הופעל כלל (ראה פירוט בהקדמה). במרכזים אלה למדו 929 תלמידים עם 87 מורים שעלו מרוסיה. רובם תלמידי חטיבת ביניים ותיכון. השיעורים התקיימו בדרך כלל במרכזי זה"י ובמתנסים שבמקום. זאת, כאשר כמחציתם ניתנו בקבוצות של שני תלמידים ויותר. המקצועות שנילמדו הם בעיקר מתמטיקה ואנגלית. חודש יוני 1992 היה היחיד שבו התקיימה פעילות בכל המרכזים. ארבעה מרכזים יצאו לחופשת קיץ, בדרך כלל על פי דרישת התלמידים (לוח מס. 18).

כל תלמיד שילם עבור חודש לימודים מראש, שכלל 8 שעות לימוד. בדרך כלל התלמיד למד פעמיים בשבוע, שעה בכל פעם. מספר תלמידים למדו במשך שעתיים רצופות פעמיים בשבוע.

הפעילות בפרוייקט סוכמה על פי דוחי המורים והרכזים.

בחדרה - למרות שהמרכז החל את פעילותו חודשיים מהתאריך המתוכנן, הפרוייקט לא הופעל גם בשלושה חודשים במשך השנה ובסך הכל הופעל רק שבעה חודשים במשך שנת הניסיון.

בנתיבות - עקב הקשיים בהקמת המרכז בנתיבות (ראה פירוט בהקדמה), בנוסף לפעילות בשטח, הנהלת הפרוייקט הורידה את עלות השיעור לתלמיד מ-8 ש"ח ל-5 ש"ח, כדי לעודד תלמידים להצטרף לפרוייקט. ואכן, מספר התלמידים בנתיבות היה בסימן עליה עד ספטמבר 1992. על מנת שהעלות לשיעור לא תעלה על העלות לשיעור שבשאר המרכזים, קבוצת תלמידים תכלול 3-4 תלמידים.

באמצע ספטמבר 1992 הוחלפה הרכזת במקום, קבוצות הלימוד קטנו, וכך גדלה העלות לשיעור. לכן, באוקטובר 1992 - מפעילי הפרוייקט החליטו להעלות את עלות השיעור לתלמיד לזו שבשאר המרכזים. העלאת מחיר השיעור לתלמיד גרמה לנשירה רבה בקרב התלמידים עד כי הוחלט בינואר 1993 לסגור את המרכז במקום.

בחיפה - הרכזת במקום התפטרה באוקטובר 1992 בעקבות השינו בתנאי העסקת הרכזים, אשר יפורט בהמשך. מאוקטובר עד תום שנת הניסיון התחלפו שלוש רכזות. לא התקבלו דיווחים על פעילות כלשהי במרכז בתקופה זו. לכן, נתייחס אליה כאילו המרכז נסגר.

מפעילי הפרוייקט החליטו, לאחר חצי שנת פעילות של הפרוייקט, שכדי להמריץ את הרכזים המקומיים ישונו תנאי העסקתם. כך, עד ספטמבר 1992 הרכזים קיבלו משכורת חודשית, כפי שנקבע בתוכנית ההפעלה, ומאוקטובר 1992 משכורתם שולמה על פי מספר שעות הלימוד במרכז שעליו הם אחראים. החלטה זו גרמה לירידה משמעותית במשכורות הרכזים עד כדי מחצית מהמשכורות ההתחלתיות. כתוצאה מכך, הרכזת במרכז של חיפה התפטרה.

העסקת המורים

3 מרכזים תפקדו באופן יציב לאורך כל התקופה הנסיונית: פתח תקוה, חולון ובת ים. ביתר המרכזים לא היתה פעילות במשך חודש עד חמישה חודשים מתוך השנה הנסיונית (לוח מס. 19).

בירושלים לא נמסר דיווח על פעילות כלשהי במרכז מהמחצית השניה של שנת הניסיון, ואילו בנצרת עלית - על הפעילות בחודשיים האחרונים של השנה.

מספר המורים המועסקים בכל מרכז לא היה יציב בשום מקום חוץ מנתיבות. פתח תקוה ובתל אביב ירד מספר המורים במחצית השניה של השנה באופן משמעותי. בפתח תקוה דווח על תחרות מצד פרויקטים דומים בתנאים טובים יותר, שמשכו את התלמידים אליהם ובכך ירד הצורך במורים. בתל-אביב הפרוייקט הופעל בשני מוקדים: בסניף זהב"י ובמתנ"ס שפירא, כאשר המוקד העיקרי היה בסניף זהב"י. בנובמבר 1992 הועתק סניף זהב"י למקום אחר, אשר גרר בעקבותיו העסקת פחות מורים ונשירה רבה של תלמידים (לוח מס. 20).

השתתפות התלמידים

הפעילות במרכזים היתה גבוהה בעיקר בחודשים שבין מרס 1992 לאוגוסט 1992. זאת, כאשר מספר המורים והתלמידים הגיע לשיא בחודש מאי 1992 - חודש לפני סיום שנת הלימודים.

בכל המרכזים, מלבד שניים, היתה פעילות בחודשי הקיץ עם מספר תלמידים גבוה יחסית למספרם בחודשים העוקבים. בספטמבר ואוקטובר 1992 ירד מספר התלמידים בפרוייקט בלמעלה ממחציתו בחופשת הקיץ. אחת הסיבות לכך היא שבספטמבר 1992 שני מרכזים היו בחופשה ואילו באוקטובר 1992 - שני מרכזים היו בחופשה, מרכז אחד לא פעל וחל חג סוכות (לוח מס. 18).

בינואר 1993 - החודש האחרון של שנת הניסיון - מספר התלמידים והמורים היה הנמוך ביותר מבין חודשי שנת הניסיון (לוחות מס. 19 ו-20). זאת, למרות שגם בחודשים אחרים של שנת הניסיון הפרוייקט לא פעל במספר מרכזים.

החודשים הפעילים ביותר במשך שנת הניסיון, הן מבחינת מספר התלמידים והן מבחינת שעות הלימוד במרכז היו: מאי 1992 ויולי-אוגוסט 1992 (לוחות מס. 20 ו-21).

המרכזים שהיו פעילים ביותר הם בישובי המרכז: חולון, פתח תקוה ובת ים.

הביצוע יחסית למתוכנן

על פי תוכנית הפרוייקט, בכל מרכז היו אמורים ללמד 10 מורים כ-80 תלמידים במשך חודש. לפי הדיווחים מספר המורים במוצע לחודש אינו עולה על 40% מהמספר המתוכנן ומספר התלמידים אינו עולה על 30% מהמספר המתוכנן.

לפי התוכנית, קבוצות הלימוד צריכות להיות בנות שניים עד ארבעה תלמידים וכל תלמיד שמעוניין ללמוד לבד צריך לשלם תשלום כפול עבור שיעור. הרכזים דיווחו על כך שבמקרים מסויימים קשה היה להתאים לתלמיד חברים לקבוצה שיהיו מתאימים לו הן ברמה והן ביכולת. במקרים אלה התלמיד היה צריך לשלם עבור שיעור מחיר כפול. לא ידוע באיזו מידה מחיר גבוה זה מנע השתתפות תלמידים פוטנציאלים בפרוייקט.

התלמידים הופיעו לרוב השיעורים שנקבעו להם על ידי הרכז (לוח מס. 22). (לוח מס. 21 מציין את שעות לימוד המורים ואילו לוח מס. 22 מתייחס למספר שעות הלימוד של התלמידים. מספר שעות הלימוד של התלמידים עולה על מספר שעות הלימוד של המורים מאחר שמספר תלמידים למדו בקבוצות).

שעות היעדרות התלמידים בכל הסניפים, מלבד שניים, לא עלו על 5% משעות לימוד

התלמידים במרכזים. בנתיבות, התלמידים לא הופיעו ל-15% מהשיעורים שנקבעו להם ואילו בנצרת ל-11% מהשיעורים.

בנתיבות דווח על הקושי של הרכזת לא רק בגיוס התלמידים לפרוייקט, אלא גם להבטיח שהתלמידים שנרשמו יגיעו לשיעורים.

הרכזים לא דיווחו ברוב המקרים (83%) את סיבת היעדרות התלמיד. בשאר המקרים דווח שהתלמיד נעדר עקב מחלה, ארוע משפחתי, או מחלת המורה.

ברוב המרכזים מספר שעות הלימוד במוצע לתלמיד הינו מעל לשמונה שעות לימוד - מינימום שעות לימוד שתלמיד בפרוייקט מחוייב ללמוד (לוח מס. 23). אך ממוצע שעות לימוד התלמיד בפועל אינו עולה על 8 שעות בארבעה מרכזים. בתוכנית, כל תלמיד שנרשם לפרוייקט מתחייב על חודש מראש, שכולל שמונה שעות לימוד. בחישוב כולל של מספר שעות הלימוד של התלמידים במשך שנת הפעילות לעומת מספר התלמידים, נמצא שכל תלמיד למד במוצע 9 שעות במסגרת הפרוייקט. מכאן, כל תלמיד למד במוצע כחודש במסגרת הפרוייקט.

המקצועות הנלמדים ביותר הם אנגלית ומתמטיקה (לוח מס. 24). זאת, כאשר ברוב המרכזים למדו יותר אנגלית מאשר מתמטיקה. שעות הלימוד בשאר המקצועות מהווים רק 4% מכלל שעות הלימוד.

כמחצית מהשיעורים ניתנו לתלמידים בודדים ולא בקבוצות בנות שניים עד ארבעה תלמידים כמתוכנן (לוח מס. 25).

ברוב המקרים שהשיעור ניתן לקבוצה, הקבוצה כללה שני תלמידים ולא יותר. המקצועות שבהם רוב השיעורים ניתנו ליחידים, הינם מחשב ופיסיקה. אך, אלו מקצועות שמספר שעות לימודים בפרוייקט מהווה רק 2% מכלל שעות הלימוד (לוח מס. 24).

באנגלית יותר שיעורים ניתנו לתלמידים בקבוצה, בעוד שבמתמטיקה כמעט שלא היה הבדל בין השיעורים שניתנו לתלמיד בודד ובין אלו שניתנו בקבוצה.

בחמשה מרכזים רוב השיעורים ניתנו לקבוצות ולא ליחידים (לוח מס. 26). גודל הקבוצות היה דומה בכל חודשי השנה.

בהשוואת מספר שעות הלימוד למורה במרכזים השונים (לוח מס. 21) למספר התלמידים בקבוצה (לוח מס. 26) היה צפוי שמספר שעות הלימוד למורה יגדל במרכזים שבהם רוב השיעורים ניתנו לתלמידים בודדים. התאמה זו נמצאה בשלושה מרכזים מתוך ארבעת המרכזים, שבהם מספר שעות לימוד המורים עולה על 10% מסך הכל של שעות לימודם בכל המרכזים. המרכזים הם: חולון, פתח תקוה ותל אביב. יש לציין את המרכז בבת ים, שבו שעות לימוד המורים מהווה 15% מכלל שעות לימודם במרכזים השונים. במרכז זה, שעות לימוד המורים אינו רב יותר כתוצאה משעות לימוד הניתנות ליחידים. ובנוסף, שעות לימוד שניתנו ליחידים היוו פחות משליש כלל שעות הלימוד שניתנו לתלמידים במרכז.

מספר שעות לימוד המורים היה קטן ב-25% לפחות מסך הכל מספר שעות לימודים בכל הסניפים אם כל השיעורים היו ניתנים בקבוצות של לפחות שני תלמידים, כמתוכנן.

פעילות לוואי

במספר מרכזים נערכו פעילויות שונות מעבר לשיעורים במטרה לתרום לקידום המקצועי של המורים בפרוייקט ולקשר שלהם עם משפחות זהב"י.

במרכז בחיפה נערכו פגישות בין המורים בפרוייקט ובין מנהלי בתי הספר על מנת לשבצם במסגרת קבועה בהמשך.

במרכז בירושלים שולבו מורים בצפיה בשיעורים בבתי ספר. בנוסף, נערך מפגש בין המורים לאנגלית ובין רכזת האנגלית של חטיבת הביניים. כמו כן, נערך מפגש בין המורים ובין הנהלת ארגון זהב"י והפורום הציוני. במפגש זה המורים ספרו על עצמם ועל הרגשתם כלפי הפרוייקט וניתנה הרצאה בנושא האדם והקהילה - יחסי גומלין.

המרכז בפתח תקוה קיבל תמיכה כספית מהעירייה לצורך טיולים במסגרת הפרוייקט והענקת שי למורים לכבוד חג הפסח. הטיול הראשון היה לחרמון ונערך בחופש פורים, והשני לגליל העליון בחופשת הפסח. בטיולים השתתפו המורים והתלמידים בפרוייקט ללא תשלום ואילו מהורי התלמידים גבו סכום סמלי.

תרומת הפרוייקט למשתתפים בו

האחוז הנמוך של השאלונים הסופיים שהתקבלו (לוח מס. 1) מאפשר רק קבלת רושם כלשהו על התמורות שחלו בעמדותיהם ורגשותיהם של המורים והתלמידים בעקבות השתתפותם בפרוייקט, ולא מאפשר השוואה כוללת בין עמדותיהם ורגשותיהם לפני הפרוייקט ובסיומו.

הנתונים בפרק זה מתייחסים רק ל-23% מהמורים שמלאו שאלון סופי (לוח מס. 27).

המורים

לא ניתן לבדוק קשר בין הערכה ראשונית של המורים העולים כלפי התלמיד הישראלי וכלפי עצמם ובין ההערכה הסופית בגלל חוסר בנתונים.

כמחציתם של המורים (30%) מציינים שהעסקתם בפרוייקט תרמה להם להשגת עבודתם מחוץ לפרוייקט.

רוב המורים (65%) עובדים במשרה חלקית מחוץ למסגרת הפרוייקט - תשעה מהם (45%) כמורים בבית ספר והשאר, בעבודה שאינה קשורה להוראה.

כל המורים, מלבד אחד, מעוניינים לעבוד כמורים במסגרת בית ספר. אך יחד עם זאת, רק שבעה מהם (35%) מאמינים שיש להם סיכוי להשתלב כמורים במסגרת בית ספר. זאת, למרות שתשעה מהם (45%) עובדים היום כמורים בבתי ספר.

המורים ציינו שהיה להם קל למלא את תפקידם במסגרת הפרוייקט ברוב התחומים - בפרט בתחום המקצועי (לוח מס. 28). חלקם הקטן (25%) הצביע על הקושי שלו בהבנת התלמידים והתנהגותם.

המורים רואים את תפקידם בפרוייקט כקל יותר מתפקידם במסגרת בית הספר (לוח מס. 28 ו-29).

נתונים דומים נמצאו בציפיות המורים מהקושי שיהיה להם בתפקידם בפרוייקט ובמסגרת בית הספר (לוחות מס. 8 ו-9).

במהלך השנה המורים למדו לשלוט בחומר הנלמד ולהסתדר במסגרת הפרוייקט.

בתום הפרוייקט יותר מורים (70%) בטוחים שיהיה להם קל מאוד לשלוט בחומר הנלמד במסגרת בית הספר, מאשר בהתחלת הפרוייקט (39%) (לוחות מס. 9 ו-29). כמו כן, גם בשאר התחומים יותר מורים רואים קושי לפני הפרוייקט מאשר בסופו - זאת, מלבד בתחום של התנהגות התלמידים במסגרת בית הספר. בתום הפרוייקט יותר מורים (60%) רואים קושי בתחום של התנהגות התלמידים מאשר לפני הפרוייקט (50%).

לצורך בדיקת קשר בין הערכות המורים את התלמיד הישראלי ואת עצמם בתחילת הפרוייקט ובין הערכותיהם בסופו, או עריכת השוואה בין הערכות נבחנו רק המורים שמלאו שאלון הערכה בתחילת הפרוייקט ובסופו. הממצאים מצביעים על כך שלא ניתן לבדוק סטטיסטית את הקשר בין הערכותיהם הראשוניות ובין הערכותיהם הסופיות עקב מספרם הקטן (העיבודים נערכו על הערכות המורים בלוחות 30 ו-31).

באופן כללי, המורים העריכו את התלמיד הישראלי ואת עצמם יותר בתום הפרוייקט במחצית מהתכונות שנבדקו (לוחות 16 ו-40). יותר מורים ראו בתלמיד הישראלי כחברי (80%), אכפתי (75%) ובעל בטחון עצמי (85%).

יותר מורים העריכו את עצמם כעוזרים לזולת (70%), כבעלי בטחון עצמי (60%) וכאכפתיים (75%).

התחומים העיקריים שהניעו את רוב המורים להצטרף לפרוייקט היו: לעסוק במקצוע וליצור קשר אישי עם התלמידים (לוח מס. 4). אך רק שמונה מהם (40%) ציינו שהפרוייקט תרם להם מאוד לעסוק במקצועם וחמישה (25%), טענו שהפרוייקט תרם מאוד להבנתם את התלמיד הישראלי (לוח מס. 32).

רוב המורים ציינו שהפרוייקט תרם בכל התחומים המצויינים, במיוחד הם (95%) היום מרוצים מיחס התלמידים כלפיהם, מהקשר שנוצר ביניהם ומהאווירה בשיעורים. יחד עם זאת, אין תחום שבו רוב המורים העריכו את הפרוייקט כתורמת להם מאוד. ב-2 תחומים בלבד הביעו המורים חוסר שביעות רצון מהפרוייקט, מהשכר שקבלו וממספר שעות עבודתם (לוח מס. 33).

למרות זאת, כל המורים מעוניינים להמשיך את עבודתם במסגרת הפרוייקט, למרות

שלמעלה ממחציתם אינם מרוצים מתנאי העסקתם במסגרת זו.

ארבעה מורים (20%) מעוניינים להמשיך במסגרו הפרוייקט כדי לצבור נסיון, שלושה - כדי לעזור לתלמיד, שניים - כדי לשפר את השפה ושניים - כדי לשפר את מצבם הכלכלי. יחד עם זאת, המורים רואים שיש מקום לשיפור בהסברת הפרוייקט ואירגונו.

ההרגשה הכללית של רוב המורים בתום הפרוייקט הינה טובה (לוח מס. 34).

התלמידים

מספר התלמידים שמלאו שאלון סופי מהווה רק 11% מכלל התלמידים שהשתתפו בפרוייקט (לוח מס. 35).

19 תלמידים (19%) מלאו שאלון סופי בזמן שעדיין למדו במסגרת הפרוייקט. זאת, כיוון שכל התלמידים היו אמורים למלא שאלון סופי בתום התקופה הנסיונית (לוח מס. 36).

התלמידים שמילאו שאלון סופי למדו בעיקר אנגלית ומתמטיקה כאשר בכמחצית מהמקרים למדו לבד ובכמחצית - בקבוצה. בכך הם דומים לכלל אוכלוסיית התלמידים בפרוייקט.

התלמידים עזבו את הפרוייקט בעיקר משום שעברו את הבחינה שבגללה הצטרפו לפרוייקט (37%), או משום שהם מרגישים שאין להם יותר צורך בשיעורים אלה (33%), או משום שהורים החליטו כך (26%).

סיבות אחרות לעזיבת התלמידים את הפרוייקט, הכלולות בקטגוריה "אחר" בלוח מס. 36, הן: סיום שנת הלימודים תשנ"ב ועזיבת המורה את הפרוייקט. 12 תלמידים (15%) לא ציינו את סיבת עזיבתם את הפרוייקט.

בתום הפרוייקט, הערכת התלמידים את המורה העולה מרוסיה גבוהה יותר מהערכתם לפני הפרוייקט (לוחות 14 ו-37).

תרומת הפרוייקט לשינוי בתפיסת התלמידים את המורה העולה מרוסיה ואת עצמם נבדקה רק ביחס לתלמידים שמילאו שאלוני הערכה עם גיוסם לפרוייקט ולפני

עזיבתם. להלן, בהתחלת הפרוייקט ובסיומו.

הנחת היסוד היתה שלתלמידים סטריאוטיפ מסויים כלפי המורה מרוסיה. שיתוף פעולה ביניהם יש בו כדי לשבור סטריאוטיפ זה ולבנות תפיסה ריאלית יותר של התלמיד את המורה ותחרום לבניית קשר טוב יותר ביניהם.

במקרים בהם ההערכות הראשוניות של התלמידים היו קיצוניות, גבוהות ונמוכות, צפוי שהשינוי בהערכה הסופית יטה כלפי מעלה - במקרים של הערכות נמוכות, וכלפי מטה - במקרים של הערכות גבוהות. כאשר ההערכות הראשוניות בינוניות, הסיכוי שהן תשתפרנה בתום הפרוייקט דומה לסיכוי שהן תרדנה. קבוצה זו מייצגת יותר את כיוון השינוי בהערכות התלמידים את המורה העולה בעקבות הפרוייקט מאשר שתי הקבוצות שהערכתן קיצונית.

בבדיקת הפרשי הממוצעים של הערכות התלמידים את המורה העולה מרוסיה בתחילת הפרוייקט ובסופו נמצא קשר בין ההערכות ברמת מהימנות של אחוז אחד.

לשם בדיקת כיוון הקשר בין ההערכות הראשוניות ובין ההערכות הסופיות חולקו התלמידים לשלוש קבוצות בהתאם להערכתם הממוצעת הראשונית.

התלמידים שהערכתם הממוצעת את המורה העולה היתה נמוכה בהתחלת הפרוייקט נתנו הערכה גבוהה יותר בסופו לתשע מבין 12 התכונות שנבדקו ברמת מהימנות של 6%.

תלמידים שהערכתם הממוצעת את המורה העולה היתה גבוהה בהתחלת הפרוייקט נתנו הערכה נמוכה יותר בסופו לכל התכונות שנבדקו ברמת מהימנות של 3%.

תלמידים שהערכתם הממוצעת את המורה העולה היתה בינונית בהתחלת הפרוייקט נתנו הערכה גבוהה יותר בסופו לתשע מבין התכונות שנבדקו ברמת מהימנות של 6%. בשלושת התכונות האחרות, הערכתם הסופית דומה להערכתם הראשונית.

ההנחה היא שההערכות הראשוניות של התלמידים את המורה העולה מבוססות על דיעות קדומות. שכן, רוב התלמידים לא למדו בעבר עם מורה עולה מרוסיה.

נמצא, כי הכרות קרובה בין המורה העולה ובין התלמיד הישראלי במסגרת הפרוייקט שינתה את ההערכות התלמידים כלפי המורה העולה. לפי הצפוי, ההערכות הראשוניות הנמוכות נטו כלפי מעלה בתום הפרוייקט והגבוהות - כלפי מטה.

ההערכות הראשוניות הבינוניות, אשר יכולות להראות טוב יותר את כיוון השינוי בהערכות התלמידים את המורה העולה בעקבות הפרוייקט, הורו על כיוון של עליה בהערכת התלמידים את המורה העולה.

הערכת התלמידים את המורה העולה בתום הפרוייקט גבוהה מהערכתם את המורה הישראלי.

תרומת הפרוייקט לשינוי בתפיסת התלמידים את הנוער בגילם ואת עצמם בכלל זה, נבדקה באותו אופן שנבדק השינוי בתפיסתם את המורה העולה מרוסיה.

הערכת התלמידים את הנוער שבגילם, ואת עצמם בכלל זה, בתום הפרוייקט היתה שונה מהערכתם בעת הצטרפותם לפרוייקט (לוחות מס. 15 ו-38).

בבדיקת הפרשי הממוצעים בין הערכות התלמידים את עצמם בהתחלת הפרוייקט ובסופו נמצא קשר בין ההערכות ברמת מהימנות של אחוז אחד.

תלמידים שהערכתם הממוצעת את עצמם היתה גבוהה בהתחלת הפרוייקט נתנו הערכה נמוכה יותר לעצמם בסופו ב-11 מבין 12 התכונות שנבדקו ברמת מהימנות של 2%.

תלמידים שהערכתם הממוצעת את עצמם היתה נמוכה בהתחלת הפרוייקט נתנו הערכה גבוהה יותר לעצמם בתום הפרוייקט לתשע מבין 12 התכונות שנבדקו ברמת מהימנות של 3%. התלמידים שהערכתם הממוצעת את עצמם היתה בינונית בהתחלת הפרוייקט נתנו הערכה גבוהה יותר בתום הפרוייקט למחצית מבין התכונות שנבדקו ברמת מהימנות של אחוז אחד.

יתכן, שהערכת התלמידים את עצמם בתום הפרוייקט נטתה יותר לכיוון הבינוניות מאשר לכיוון של הערכה גבוהה יותר או נמוכה יותר.

הערכות התלמידים, הן את התלמיד הישראלי והן את המורה העולה מרוסיה, הינן גבוהות יחסית לאלו של המורים (לוח מס. 40). ממצא זה נכון גם להערכות המורים והתלמידים בעת גיוסם (לוח מס. 16).

באופן כללי, הערכות התלמידים, הן את עצמם - התלמיד הישראלי - והן את המורה העולה מרוסיה - המורה המלמד בזהב"י - הינן גבוהות יחסית לאלו של המורים (לוח מס. 40). זאת, כאשר הערכות המורים והתלמידים את התלמיד הישראלי דומות

יותר מאשר הערכותיהם את המורה העולה מרוסיה.

הערכות אלו דומות להערכות המשתתפים לפני הפרוייקט (לוח מס. 16).

רוב התלמידים מעריכים יותר את המורה העולה מרוסיה מאשר את המורה הישראלי (לוחות מס. 37 ו-39).

בבדיקת הפרשי הממוצעים בין הערכות התלמידים את המורה העולה מרוסיה ובין הערכותיהם את המורה הישראלי, שנערכה בתום הפרוייקט, נמצא קשר בין ההערכות ברמת מהימנות של אחוז אחד.

תלמידים שהערכתם הממוצעת את המורה העולה מרוסיה היתה נמוכה נתנו הערכה גבוהה יותר למורה הישראלי ב-8 תכונות מבין 12 ברמת מהימנות של 3%.

תלמידים שהערכתם הממוצעת את המורה העולה מרוסיה היתה בינונית נתנו הערכה גבוהה יותר למורה הישראלי במחצית מהתכונות שנבדקו והערכה דומה למורה העולה ולמורה הישראלי במחצית השניה של התכונות ברמת המהימנות של אחוז אחד.

התלמידים שהערכתם הממוצעת את המורה העולה מרוסיה היתה גבוהה נתנו הערכה נמוכה יותר למורה הישראלי בכל התכונות מלבד בביטחון העצמי, ברמת מהימנות אחוז אחד.

הפרוייקט תרם לרוב התלמידים, לפי דעתם, בעיקר לשפר את הציונים במקצועות שנלמדו במסגרתו (86%) וללמוד במסגרת נעימה (82%) (לוח מס. 41). כמחציתם ציינו שהפרוייקט תרם להם גם בתחומים האחרים שנבדקו. 60% מהתלמידים מעוניינים שמורים דוגמת המורים בפרוייקט - כלומר, מורים עולים מרוסיה - ילמדו אותם במסגרת בית הספר. זאת, משום שהם גילו איכפתיות כלפי התלמיד וסבלנות יותר מאשר המורים בבית הספר. ובנוסף, הם מקצועיים ונעימים. 30% מבין התלמידים אינם מעוניינים שמורים דוגמת המורים בפרוייקט ילמדו אותם במסגרת בית הספר, כיוון שלדעתם הם אינם מסוגלים לעמוד בפני כיתה ויש להם קשיי שפה. שאר התלמידים ציינו שלא משנה להם אם מורים עולים מרוסיה ילמדו בבית ספרם.

באופן כללי, התלמידים היו מרוצים מאוד מהפרוייקט ברוב התחומים שנשאלו (לוח מס. 42). רובם היו מרוצים בעיקר מיחס המורים כלפיהם, מניהול הפרוייקט

ומרמת השיעורים.

ההרגשה הכללית של רוב התלמידים בתום הפרוייקט הינה טובה (לוח מס. 43).

הרכזים

בתום הפרוייקט הרכזים התבקשו להתייחס למספר תחומים הקשורים לעבודתם בפרט ולאופן הפעלת הפרוייקט בכלל. הרכזים הביעו באופנים שונים את שביעות רצונם מהשגת הפרוייקט את מטרותיו בתכנים הבאים:

- העזרה שניתנת לתלמידים חלשים;
- הקשר שנוצר בין המורים העולים ובין התלמידים בפרט ומשפחותיהם בכלל;
- הצלחה בשיפור הדימוי של המורה העולה בעיני התלמידים;
- שיפור ציוניהם של חלק ניכר מהתלמידים;
- המפגש של המורים העולים עם חומר הלימוד שנלמד במסגרת בתי הספר, אשר איפשר להם הכנה לקראת השתלבותם במערכת החינוך.

הקשיים שהרכזים נתקלו בהם במסגרת עבודתם היו בעיקר בהקמת התשתית של המרכז ביישובם - קשיים שהינם נחלת כל פרוייקט חדש, שמנסה להכות שורשים במקום חדש. מלבד הקשיים שבשיווק הפרוייקט והחדרתו לתודעה של אוכלוסיית היעד, שכללה את מנהלי בתי הספר, מורים, תלמידים, הורים מתנסה"ים ועוד, הרכזים נתקלו בקשיים אירגוניים אחרים והם:

- הקושי במציאת מורים שיענו על הקריטריונים שנקבעו בפרוייקט ושיהיו מקצועיים מספיק ובעלי כושר ביטוי בעברית;
- חוסר בחדרי לימוד, שהם תנאי מינימלי לניהול שיעור ליחיד או לקבוצה ללא הפרעה;
- בירוקרטיה מרובה - הרכזים התבקשו להתעסק בניירת מרובה, שכללה בין היתר דיווחים על הפעולות בפרוייקט, תשלומי המורים והתלמידים וכו', ואשר גזלה מהם זמן יקר.
- תחרות קשה עם פרוייקטים דומים ביישוב הקשתה על גיוס התלמידים. בפתח תקוה, בת ים ונתיבות הרכזים דיווחו על ריבוי הצעות מפתות בתחום שיעורי העזר שניתנו במתנס"ים, על ידי מורים עולים שנתנו שיעורים פרטיים זולים, בתי ספר שהקימו כיתות לשיעורי עזר בתחומם ועוד.
- המחירים לשיעור היו גבוהים מדי למשפחות החברות בארגון זהב"י. זאת

בפרט, כאשר לא ניתנה הנחה למשפחות שלהן יותר מילד אחד הלומד בפרוייקט.

- ריבוי במרכזי למידה בישוב הצריך את הרכז להתפצל בין המרכזים השונים.

לדעת הרכזים הדרכים להתגבר על הקשיים שהוזכרו הן:

- לארגן מרכזי לימוד הכוללים חדרי לימוד הפתוחים בשעות אחרות, הבטחה וטלפון שיאפשר לטפל בבעיות שקורות בזמן הפעילות.

- להבטיח את התחייבות המורים לפנות את זמנם בשעות שכלפיהן הם התחייבו בעת הצטרפותם לפרוייקט ולנהוג על פי הנחיות הרכז במקום.

- לעבור למערכת מיחשוב אשר תיעל את תהליך גביית הכספים מהתלמידים, רישומם, דיווח שוטף להנהלת הפרוייקט ובכך תחסוך הרבה מאוד מזמנו של הרכז;

- פרסום נרחב יותר של הפרוייקט.

הרכזים ראו בהדרכה שקיבלו כמספקת לשם הפעלת הפרוייקט. חלקם ציינו שיש צורך להדריך את הרכזים כיצד לראיין את המורים ולהבטיח שהמורים שיגוייסו יתאימו לפרוייקט מכל הבחינות.

רוב הרכזים היו מעוניינים להמשיך לעבוד במסגרת הפרוייקט, בעיקר משום שהם מרגישים שהשקיעו עבודה רבה בבנייתו באיזורם. אך כולם אינם מוכנים להמשיך לעבוד בתנאים הקיימים. כאמור, באוקטובר 1992 שונו תנאי העסקתם. לטענתם, גם תנאי העסקתם הקודמים לא תאמו את מידת המאמץ שהשקיעו בהקמת הפרוייקט באיזורם. הם לא קיבלו החזר הוצאות על הטלפונים, הנסיעות ובולי הדואר אשר הוציאו מכספם. שינוי בתנאי העסקתם הקטין את משכורתם עד כי הרגישו שהם עובדים בהתנדבות. שינוי זה לדעתם מצביע על חוסר הבנה מצד מנהלי הפרוייקט את תפקידו של הרכז המקומי ואת מאמציו הרבים לא רק לגייס תלמידים, אלא אף להבטיח את ניהולו השוטף של הפרוייקט בישובם.

חלקם אף קבלו על היחס מצד מנהלי הפרוייקט כל אימת שביקשו לדבר על שכרם. יחס זה גרם לאוירה עכורה, הרגשת תסכול אצל הרכזים והרגשת ניתוק בינם ובין הנהלת זהב"י.

לטענתם, ראיית חשיבות הפרוייקט וההרגשה שהם היו החלוצים שבנו אותו באיזורם

הן הסיבות לכך שהסכימו להמשיך את עבודתם בפרוייקט עד תום התקופה הנסיונית.

סיכום ודיון

לא ניתן להתייחס לכתוב כאן מבלי לזכור כי הוא מבוסס על דיווח חלקי ביותר - כ-40% בממוצע עם ירידה ל-11% במילוי השאלון הסופי לתלמיד. עובדה זו מתבטאת בחולשה בסיסית במעקב אחר שנת הפעילות הניסיונית ומאפשרת רק קבלת רושם כללי עליה.

הצד הארגוני של הפרוייקט

הפרוייקט "אתגר משותף" התנהל בהיקף ארצי והפעלתו היתה כרוכה בשיתוף פעולה בין גורמים רבים. החלתו באמצע שנת הלימודים (תשנ"ב) לא הקלה על הרכזים בבניית התשתית של המרכז בישובם.

למרות מורכבותו של תהליך גיבוש הפרוייקט, הוא החל בזמן בשבעה מבין עשרת המרכזים שנקבעו בחוכנית וכלל 929 תלמידים מ-123 בתי ספר בישובים שבהם הוא התקיים.

חשיבות הקריטריון שנקבע בתוכנית, המחייב סניף זהב"י בישוב, הוכחה בשטח. העובדה שלא היה מרכז זהב"י בטבריה הקשתה מאוד על הרכזת במקום עד כי הוחלט על ידי הנהלת זהב"י לא לבצע את הפרוייקט במקום.

מחיר השיעור לתלמיד היה אחד מהשיקולים שהשפיעו על השתתפות התלמידים בפרוייקט. במקום בו הורידו את המחיר לשיעור היתה עליה במספר התלמידים שהצטרפו לפרוייקט - דבר שהוכח בנתיבות.

המשפחות לא קיבלו הנחה עבור ילד נוסף שצורף לפרוייקט. יתכן, שמשפחות ברוכות ילדים אשר לא יכלו לשאת את נטל התשלום עבור מספר ילדים ולא היו מעוניינות לנהוג איפה ואיפה בילדיהם, העדיפו לא לצרף אף אחד מהם לפרוייקט.

שינוי תנאי העסקת הרכזים וחישוב משכורתם על פי מספר שעות הלימוד במרכז (במקום שכר חודשי). בהנחה ששינוי זה יתרום להגברת המוטיבציה מצד הרכזים לא רק שלא עמדה במבחן המציאות אלא להיפך, מספר שעות הלימוד ברוב המרכזים ירד. הרכזים דיווחו על חוסר מוטיבציה והרגשה שהם עובדים בהתנדבות. לדעתם, התלטה זו מצביעה על חוסר הבנה מצד הנהלת הפרוייקט את עבודת הרכזים. לא נלקחו בחשבון הזמן והמאמצים של הרכזים לגיוס תלמידים נוספים לפרוייקט, אשר

מהווים את המרכיב העיקרי בעבודת הרכז - מרכיב שאינו מתבטא בהכרח במספר שעות הלימוד במרכז.

ההחלטה להעלות את מחיר השיעור בנתיבות וכן שנוי בסיס השכר לרכזים, חלו באמצע שנת הפעילות. שינוי לרעה בתנאי תשלום למשתתפים או בתנאי העסקה באמצע שנת הפעילות מעורר אכזבה ותחושת חוסר הגינות. ואמנם, מסיבה זו רוב התלמידים בנתיבות עזבו את הפרוייקט, ואילו הרכזים לדבריהם היו מתפטרים אילולא חשיבות הפרוייקט היתה לנגד עיניהם.

חריגה נוספת מהתוכנית המקורית - שיעורים שניתנו במסגרת בית הספר במסגרת שעות הלימוד הפורמליות. דבר זה בוודאי סותר את המטרה של חיזוק אישי מעבר למסגרת הלימודים הפורמלית.

ארבעה מרכזים פעלו באופן שוטף במשך כל חודשי השנה הנסיונית. שאר המרכזים היו בחופשה בת חודש בין החודשים יולי-ספטמבר 1992, מלבד המרכז בחדרה אשר היה בחופשה במשך שלושה חודשים. זאת למרות שבמרכז זה הפעילות החלה חודשיים לאחר פתיחת הפרוייקט. עם זאת, יש לציין את העליה המשמעותית בשעות הלימוד ובמספר התלמידים במרכז זה לאחר חופשת הקיץ, אשר כנראה נוצלה לשם גיוס תלמידים נוספים לפרוייקט.

המורים שגוייסו לפרוייקט ענו על רוב הקריטריונים שנקבעו לשם קבלתם לפרוייקט. במקרים של חריגה מהקריטריונים שנקבעו, החריגה לא היתה משמעותית חוץ מהקריטריון שיותר מ-20% מהמורים יהיו בני 50+ שהושג רק בחלקו. רק 13% מהמורים גוייסו הם מעל גיל 50. למעלה ממחצית מהמורים הועסקו במשרה חלקית כמורים מחוץ למסגרת הפרוייקט. יתכן, שאלה נמצאו מתאימים יותר לעבודה ב"אתגר המשותף" מאשר מורים מובטלים, אך עם זאת שיעור גבוה זה פוגע באפשרות הסיוע למורים-עולים מובטלים, שהיתה אחת ממטרות הפרוייקט.

התלמידים שגוייסו לפרוייקט ענו על רוב הקריטריונים שנקבעו בתוכנית, מלבד הקריטריון הקובע שהתלמידים יהיו מחטיבות הביניים והתיכון. 20% מהתלמידים היו מכיתות ד-ו.

המספר הממוצע של התלמידים והמורים לחודש לא הגיע לכדי מחצית המספר המתוכנן. יתכן שממצא זה מושפע, כמו כל הממצאים בדו"ח זה, מהדיווח החלקי מצד הרכזים.

בחישוב ממוצע שעות הלימוד לתלמיד לפי סניף, נראה שברוב הסניפים, למדו התלמידים בין 8 ל-14 שעות בסך הכל, ובממוצע של כל הסניפים יחד, למד כל תלמיד כ-9 שעות, היינו, משך חודש עד חודשיים (כאשר למדו שעתיים בשבוע) או אף משך תקופה קצרה יותר (כאשר למדו 4 שעות בשבוע).

במספר מרכזים נערכו פעילויות נוספות, שכללו בית היתר טיולים, מפגשים בין המורים העולים ובין צוותי חינוך ומורים מקצועיים מטעם בתי הספר.

לאופי הפרוייקט השלכות כלפי התלמידים, המורים והרכזים:

מצד התלמידים

הפרוייקט עונה על צורכיהם ברוב המקרים. נמצא, שהתלמידים ברוב המקרים הצטרפו לפרוייקט במטרה להגיע להישג כלשהו - בדרך כלל כדי להעלות את ציונם במקצוע מסויים, אשר ברוב המקרים היה מתמטיקה או אנגלית.

התלמידים השתמשו בפרוייקט במשך תקופה מצומצמת, כחודש בממוצע. הם ניצלו את האפשרות של קבלת שיעורים ממורים בעלי השכלה גבוהה מאוד, והקפידו מאוד על השתתפותם בתקופה זו.

במשך התקופה הניסיונית התלמידים למדו להעריך את המורה העולה עד כי בתום הפרוייקט העריכו אותו יותר מאשר את המורה הישראלי. הם גם נתנו למורה העולה הערכה גבוהה יותר מההערכה שהמורה העולה נתן לעצמו. יתכן, שזה מצביע על הקשר האישי שנוצר ביניהם במסגרת הפרוייקט. בסוף השנה, 60% מהתלמידים רצו ללמוד עם מורה-עולה גם במסגרת בית הספר משום שלדבריהם המורה העולה יותר אכפתי ויותר סובלני מאשר המורים בבית הספר.

מצד המורים

תחלופת התלמידים תרמה להם להכיר יותר את התלמיד הישראלי ולהתנסות בלימוד חומר מגוון מהחומר הנלמד בבתי הספר. אך עם זאת, היה עליהם להסתגל בכל פעם מחדש לאופיו של התלמיד ולשיטות הלימוד המתאימות לו. בנוסף, מערכת שעות הלימוד שעליו ללמד השתנתה בהתאם למספר התלמידים.

נמצא, שהמורים העולים מרוסיה יצרו קשר עם התלמידים ותרמו להם בתחום הלימודים לשביעות רצון שני הצדדים. קשר זה השפיע כנראה על הרגשת הביטחון העצמי של המורים. במהלך השנה חלה עליה באחוז העולים שהעריכו את עצמם כבעלי ביטחון עצמי ב-30%.

קשר זה תרם להערכה גבוהה יותר מצד המורים, הן את עצמם והן את התלמיד הישראלי, במחצית מהתכונות שנבדקו.

מצד הרכזים

אופי הפרוייקט דרש עבודה מרובה ומתמדת. עליהם להבטיח ששעות הלימוד של המורה לא יקטנו עקב עזיבת תלמידים. מאוקטובר 1992 נוסף מימד חדש לדאגתם למספר שעות לימוד המורים. שכן, מאז משכורתם חושבה על פיהן. בנוסף, תחלופת התלמידים הקשתה מאוד על בניית קבוצות לימוד וחייבה גיוס שוטף של תלמידים. היה צורך לשבץ את התלמידים החדשים בשעות הנוחות למורה ולתלמיד ולהתאים להם קבוצות לימוד. במקרים הרבים, בהם הדבר לא ניתן לביצוע, למדו תלמידים בודדים ושלמו מחיר כפול. כל זאת בנוסף לעבודה המשרדית השוטפת המחייבת את הדיווח על הפעילות בפרוייקט, הרשמת תלמידים, גביית כספים ועוד.

יישום מטרות הפרוייקט

הרושם שהתקבל, הן מהתלמידים והמורים שענו על השאלון הסופי והן ממכתבי התודה שחלקם שלחו לרכזים המקומיים, שגם המורים וגם התלמידים מרוצים מהפרוייקט, כפי שביטאה זאת אחת התלמידות: "האווירה בפרוייקט נותנת לי תחושה שאני אצליח ואתגבר. אני מודה למורים בזהב"י שעוזרים ותומכים בילדים עם הרבה סבלנות והבנה. אני מאוד שמחה שהצטרפתי לפרוייקט".

המטרה הראשונה - מתן שירותי חינוך משלים איכותיים לכ-80 תלמידים בכל מרכז ממשפחות ברוכות ילדים - הפרוייקט אפשר לתלמידים לקבל חינוך משלים ממורים בעלי השכלה גבוהה מאוד. עם זאת, היו תלמידים שהפסיקו את לימודיהם במסגרת הפרוייקט בשל התשלום שהיה עליהם לשלם. בנוסף, ממוצע התלמידים שלמדו במסגרת הפרוייקט בכל חודש היה רק כשליש ממספר התלמידים המתוכנן.

המטרה שניה - מתן תעסוקה הולמת לכ-100 מורים עולים מחבר העמים לתקופת ביניים כחלק מפיתוח קריירה בישראל - מולאה באופן חלקי. מספר המורים בממוצע

לחודש לא עלה על 40% ממספרם המתוכנן. עדיין מוקדם לדעת האם תעסוקת המורים במסגרת הפרוייקט הינה שלב בפיתוח הקריירה שלהם בישראל. לשם כך, יש צורך לערוך מעקב לאורך זמן.

המטרה השלישית - בניית קשר בין מורים עולים ובין התלמידים - הקשר בין המורים ובין התלמידים קבל את ביטויו באופן בולט בהערכה הגבוהה יותר שנתנו התלמידים למורה העולה מחבר העמים לעומת הערכתם את המורה הישראלי. הקשר ביניהם גם תרם להערכה גבוהה יותר של המורים את עצמם ואת התלמיד הישראלי.

ה מ ל צ ו ת

- להמשיך להפעיל את הפרוייקט במתכונת המתבססת על תקציב קיים ולא על תקציב צפוי, כך שאפשר יהיה לעמוד בהבטחות ולא לגרום לאכזבה ותסכול אצל המשתתפים.
- לנצל את חופשת הקיץ לפעילויות הכנה שיכללו גם השגת מבנים מתאימים, פרסום נרחב, גיוס תלמידים ועוד.
- תפקיד הרכז הינו מרכזי בפרוייקט עם אחריות רבה ומטלות רבות. לכן, בחישוב משכורתו יש להתייחס למורכבות תפקידו ולהוצאות הנילוות.
- משכורת רכז: לבדוק, ללמוד לקח מהירידה בתפקוד רכזים לאחר שינוי הבסיס למשכורת.
- לייעל את התהליך הבירוקרטי של רישום תלמידים ומורים, גביית כספים מהתלמידים, חישוב משכורות המורים ובכך לפנות את זמן הרכז לעיסוק בחלק המהותי של תפקידו.
- להוסיף לפרוייקט פעילויות שונות וחוגים ובכך להופכו למרכז פעילויות ולא רק מרכז לימודי. צעדים אלו יכולים לתרום גם:
 - א. ליתרון הפרוייקט על פני פרוייקטים מתחרים במקום;
 - ב. רצון התלמידים להמשיך את השתתפותם בפרוייקט גם לאחר שהשיגו שיפור בציוניהם;
- להתאים מערך התשלומים למידת היכולת של משפחות ברוכות ילדים;
- לצורך הערכה מבוססת יותר של הפרוייקט רצוי ליצור תנאים המאפשרים בדיקה אובייקטיבית של תרומת האתגר המשותף להשגי התלמידים בלימודיהם בבית הספר.
- ליצור מערכת ארגונית שתתאים לחלופה גבוהה של תלמידים המשתתפים באתגר משותף לטווח של כחודשיים כל אחד.

65

נספח מס. 1 :

לוחות

לוח מס. 2 - מספר המורים, לפי מרכז*

מספר המורים	נצרת עלית	חיפה	חדרה	פתח תקוה	חולון	בת ים	תל אביב	ירושלים	נתיבות	סך הכל
מספר	15	8	5	11	15	10	9	11	3	87
אחוז	17	9	6	13	17	12	10	13	3	100

* מספר המורים, המוצג בלוח מס. 2, נלקח מדיווחי המורים.

לוח מס. 3 - גיל המורים, לפי מרכז

המרכז	סך הכל	30-24	40-31	50-41	50+	לא ידוע
סך הכל	מס. 53 % 100	9 17	20 38	14 27	7 13	3 5
נצרת עלית	מס. 4 % 100	0 0	1 25	3 75	0 0	0 0
חיפה	מס. 6 % 100	1 17	1 17	2 33	2 33	0 0
חדרה	מס. 3 % 100	0 0	3 100	0 0	0 0	0 0
פתח תקוה	מס. 4 % 100	1 25	2 50	1 25	0 0	0 0
חולון	מס. 10 % 100	2 20	4 40	2 20	1 10	1 10
בת ים	מס. 5 % 100	1 20	3 60	0 0	0 0	1 20
תל אביב	מס. 8 % 100	2 25	3 38	2 25	1 12	0 0
ירושלים	מס. 10 % 100	1 10	3 30	3 30	2 20	1 10
נתיבות	מס. 3 % 100	1 34	0 0	1 33	1 33	0 0

לוח מס. 4 - מספר התלמידים, לפי מרכז*

מספר התלמידים	נצרת עלית	חיפה	חדרה	פתח תקוה	חולון	בת ים	תל אביב	ירושלים	נתיבות	סך הכל
מספר	66	84	92	111	174	107	84	136	75	929
אחוז	7	9	10	12	12	11	9	15	8	100

* מספר התלמידים, המוצג בלוח מס. 4, נלקח מדיווחי המורים.

לוח מס. 5 - כיתות לימוד של תלמידים, לפי מרכז

המרכז	סך הכל	ד-ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	לא לומד*
סך הכל	מס. 463 % 100	91	70	73	90	68	49	15	6
		20	15	16	19	15	11	3	1
נצרת עלית	מס. 8 % 100	1	2	1	2	0	2	0	0
		12	25	13	25	0	25	0	0
חיפה	מס. 50 % 100	0	15	10	11	7	5	1	1
		0	30	20	22	14	10	2	2
חדרה	מס. 77 % 100	19	5	25	8	11	6	3	0
		25	6	33	10	14	8	4	0
פתח תקוה	מס. 20 % 100	8	4	2	3	2	1	0	0
		40	20	10	15	10	5	0	0
חולון	מס. 99 % 100	12	16	12	21	16	15	6	1
		12	16	12	22	16	15	6	1
בת ים	מס. 84 % 100	8	13	17	15	16	12	3	0
		10	16	20	18	19	14	3	0
תל אביב	מס. 35 % 100	2	9	2	7	6	6	2	1
		6	26	6	20	17	17	6	2
ירושלים	מס. 69 % 100	28	3	1	21	10	3	0	3
		41	4	1	31	15	4	0	4
נתיבות	מס. 21 % 100	13	3	3	2	0	0	0	0
		62	14	14	10	0	0	0	0

* תלמידים מעל גיל חיכון.

לוח מס. 6 - מספר ילדים במשפחות התלמידים, לפי מרכז

המרכז	סך הכל	1	2	3	4	5	6	7+
סך הכל	מס. 463 %	11 2	31 7	79 17	226 49	65 14	29 6	22 5
נצרת עלית	מס. 8 %	0 0	0 0	1 12	2 25	1 13	2 25	2 25
חיפה	מס. 50 %	2 4	14 28	19 38	10 20	4 8	1 2	0 0
חדרה	מס. 77 %	0 0	2 3	18 23	41 53	9 12	1 1	6 8
פתח תקוה	מס. 20 %	0 0	1 5	2 10	8 40	6 30	2 10	1 5
חולון	מס. 99 %	2 2	3 3	16 16	58 59	15 15	2 2	3 3
בת ים	מס. 84 %	3 4	6 7	8 9	48 57	13 16	4 5	2 2
תל אביב	מס. 35 %	0 0	2 5	3 9	25 71	3 9	2 6	0 0
ירושלים	מס. 69 %	2 2	3 4	11 16	29 42	10 15	10 15	4 6
נתיבות	מס. 21 %	2 9	0 0	1 5	5 24	4 19	5 24	4 19

לוח מס. 7 - מידת החשיבות של בחינות מסויימות בהולטת המורים להצטרף לפרוייקט, לפי בחינה

ה	ב	י	ח	נ	ה	מאוד חשוב	חשוב	לא כל-כך חשוב	כלל לא חשוב	אין תשובה		
מס.	18	28	5	2	0	מס.	18	28	5	2	0	לשפר את המצב הכלכלי
%	34	53	9	4	0	%	34	53	9	4	0	
מס.	26	18	6	3	0	מס.	26	18	6	3	0	ללמוד עברית בעזרת התלמידים
%	49	34	11	6	0	%	49	34	11	6	0	
מס.	41	9	3	0	0	מס.	41	9	3	0	0	לעסוק במקצוע
%	77	17	6	0	0	%	77	17	6	0	0	
מס.	19	22	9	3	0	מס.	19	22	9	3	0	כהכשרה לעבודה כמורה בבית ספר
%	36	41	17	6	0	%	36	41	17	6	0	
מס.	29	18	5	1	0	מס.	29	18	5	1	0	ליצור קשר אישי עם תלמידים
%	55	34	9	2	0	%	55	34	9	2	0	
מס.	22	24	7	0	0	מס.	22	24	7	0	0	ליצור קשר אישי עם ישראלים
%	42	45	13	0	0	%	42	45	13	0	0	
מס.	22	28	1	1	1	מס.	22	28	1	1	1	להרגיש כחורם לקהילה
%	41	53	2	2	2	%	41	53	2	2	2	

לוח מס. 8 - ראיית הקושי של המורים בתפקידם במסגרת הפרוייקט, בתחומים מסויימים - לפני הפרוייקט

ה	ת	ח	ו	ס	סך הכל	קל מאוד	קל	קשה	קשה מאוד	אין תשובה	
מס.	15	31	6	1	53	מס.	15	31	6	1	להבין את דברי התלמידים
%	28	59	11	2	100	%	28	59	11	2	
מס.	12	37	4	0	53	מס.	12	37	4	0	שהתלמידים יבינו את דבריך
%	23	70	7	0	100	%	23	70	7	0	
מס.	24	29	0	0	53	מס.	24	29	0	0	לשלוט בחומר שאתה אמור ללמד
%	45	55	0	0	100	%	45	55	0	0	
מס.	10	39	4	0	53	מס.	10	39	4	0	ליצור קשר אישי עם התלמידים
%	19	74	7	0	100	%	19	74	7	0	
מס.	15	27	8	1	53	מס.	15	27	8	1	התנהגות התלמידים
%	28	51	15	2	100	%	28	51	15	2	

לוח מס. 9 - ראיית ההושי של המורים בתפקידם במסגרת בית הספר, לפי תחום - לפני הפרוייקט

ה ת ח ו ם	סך הכל	קל מאוד	קל	קשה	קשה מאוד	אין תשובה
להבין את דברי התלמידים	מס.	12	25	13	2	1
	%	23	74	24	4	2
שהתלמידים יבינו את דבריך	מס.	8	40	4	0	1
	%	15	76	7	0	2
לשלוט בחומר שאתה אמור ללמד	מס.	21	29	2	0	1
	%	39	55	4	0	2
ליצור קשר אישי עם התלמידים	מס.	6	32	14	0	1
	%	11	60	27	0	2
התנהגות התלמידים	מס.	6	20	24	2	1
	%	11	38	45	4	2
ליצור קשר אישי עם המורים בבית הספר	מס.	9	33	7	0	4
	%	17	62	13	0	8
להשתלב במערכת האירגונית של בית הספר	מס.	5	28	14	0	6
	%	9	53	27	0	11

לוח מס. 10 - תפיסת המורים את התלמיד הישראלי, לפי התאמת התכונה לתלמיד הישראלי - לפני הפרוייקט

מידת ההתאמה*									התכונה
אינן תשובה	7	6	5	4	3	2	1	סך הכל	
0 0	12 23	17 32	15 28	6 11	2 4	1 2	0 0	53 100	פתוח מ.ס. %
1 2	5 9	9 17	16 30	17 32	3 6	2 4	0 0	53 100	חכם מ.ס. %
0 0	11 21	14 26	11 21	11 21	4 7	2 4	0 0	53 100	אקטיבי מ.ס. %
1 1	10 19	11 21	9 17	13 25	6 11	2 4	1 2	53 100	חברי מ.ס. %
2 4	1 2	6 11	6 11	21 40	11 21	5 9	1 2	53 100	מנומס מ.ס. %
0 0	8 15	17 32	13 25	11 21	4 7	0 0	0 0	53 100	טוב מ.ס. %
3 5	2 4	3 6	9 17	26 49	7 13	3 6	0 0	53 100	מסודר מ.ס. %
5 9	2 4	12 23	10 19	19 36	4 7	1 2	0 0	53 100	עוזר לזולת מ.ס. %
0 0	12 23	18 34	5 9	11 21	4 7	1 2	2 4	53 100	בעל בטחון עצמי מ.ס. %
3 5	5 10	14 27	9 17	16 30	5 9	0 0	1 2	53 100	אכפתי מ.ס. %
2 4	2 4	7 13	14 26	21 40	6 11	1 2	0 0	53 100	מכבד מ.ס. %
0 0	2 4	4 8	7 13	13 25	14 26	6 11	7 13	53 100	סובלני מ.ס. %
1 2	6 11	14 26	12 23	15 28	3 6	0 0	2 4	53 100	מבין מ.ס. %

* מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה לתלמיד הישראלי
 כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד
 כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה הפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

**לוח מס. 11 - תפיסת המורים את המורה העולה מרוסיה. לפי התאמת התכונה למורה
העולה מרוסיה - לפני הפרוייקט**

מידת ההתאמה*									התכונה
אינן תשובה	7	6	5	4	3	2	1	סך הכל	
0 0	3 6	6 11	9 17	15 28	11 21	7 13	2 4	53 100	פתוח מ.ס. %
1 2	8 15	24 45	8 15	6 11	4 8	2 4	0 0	53 100	חכם מ.ס. %
0 0	7 13	16 30	10 19	9 17	10 19	1 2	0 0	53 100	אקטיבי מ.ס. %
0 0	5 9	18 34	14 26	12 23	4 8	0 0	0 0	53 100	חברי מ.ס. %
1 2	10 19	20 38	5 9	12 23	3 5	1 2	1 2	53 100	מנומס מ.ס. %
2 3	6 11	22 42	13 25	9 17	1 2	0 0	0 0	53 100	טוב מ.ס. %
0 0	11 21	24 45	12 23	6 11	0 0	0 0	0 0	53 100	מסודר מ.ס. %
5 9	3 6	14 26	4 8	18 34	4 8	5 9	0 0	53 100	עוזר לזולת מ.ס. %
0 0	2 3	5 9	12 23	13 25	10 19	10 19	1 2	53 100	בעל בטחון עצמי מ.ס. %
2 4	6 11	17 32	5 9	9 17	10 19	2 4	2 4	53 100	אכפתי מ.ס. %
2 4	8 15	23 44	6 11	14 26	0 0	0 0	0 0	53 100	מכבד מ.ס. %
0 0	11 21	24 45	7 13	7 13	1 2	1 2	2 4	53 100	סובלני מ.ס. %
3 5	10 19	17 32	8 15	11 21	2 4	1 2	1 2	53 100	מבין מ.ס. %

* מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה למורה העולה מרוסיה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 7-6 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד
 כאשר מידת ההתאמה הינה 2-1 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 12 - דירוג המורים את הרגשתם הכללית

מספר המורים	טובה מאוד	טובה	לא כל כך טובה	לא טובה	אין תשובה	סך הכל
מספר	7	30	12	1	3	53
אחוז	13	57	23	2	5	100

לוח מס. 12א' - מידת החשיבות של בחינות מסויימות בהחלטת התלמידים להצטרף לפרוייקט, לפי בחינה

הבחינה	חשוב מאוד	חשוב	לא כל כך חשוב	כלל לא חשוב	לא רלוונטי	אין תשובה
שיפור הציון	מס. 391 % 84	49 11	3 1	1 0	6 1	13 3
המלצת המחנך	מס. 99 % 22	157 34	80 17	28 6	83 18	16 3
המלצת ההורים	מס. 163 % 35	177 39	64 14	16 3	32 7	11 2
המסגרת החברתית	מס. 77 % 17	75 16	94 20	54 12	141 30	22 5
אחר*	מס. 10 % 2	21 5	0 0	0 0	0 0	432 93

* כולל: העשרה (3%), השלמת חומר (2%) והרצון לצאח מהמסגרת הלימודית (1%).

לוח מס. 13 - ציוני התלמידים במקצועות שביקשו ללמוד במסגרת הפרוייקט - לפני הפרוייקט

מספר התלמידים	נכשל	מספיק	כמעט טוב	טוב	טוב מאוד	סך הכל
מספר	106	90	98	93	62	449
אחוז	23	20	22	21	14	100

מידת ההתאמה*									התכונה
סך הכל	1	2	3	4	5	6	7	אין תשובה	
פתוח	מס. 463 % 100	17 4	11 2	32 7	91 20	75 16	77 17	135 29	25 5
חכם	מס. 463 % 100	13 3	10 2	8 2	25 5	45 10	102 22	245 53	15 3
אקטיבי	מס. 463 % 100	25 5	22 4	49 11	107 23	46 10	56 12	109 24	49 11
חברי	מס. 463 % 100	13 3	8 2	14 3	38 8	65 14	104 22	210 46	11 2
מנומס	מס. 463 % 100	8 2	3 1	7 2	20 4	25 5	73 16	311 67	16 3
טוב	מס. 463 % 100	6 1	6 1	12 3	31 7	30 7	71 15	291 63	16 3
מסודר	מס. 463 % 100	8 2	9 2	10 2	35 8	31 7	81 17	273 59	16 3
עוזר לזולת	מס. 463 % 100	12 2	13 3	13 3	41 9	31 7	79 17	244 53	30 6
בעל בטחון עצמי	מס. 463 % 100	8 2	22 5	25 5	47 10	50 11	103 22	188 41	20 4
אכפתי	מס. 463 % 100	12 3	9 2	16 3	31 7	45 10	107 23	222 48	21 4
מכבד	מס. 463 % 100	8 2	4 1	15 3	23 5	37 8	86 18	276 60	14 3
סובלני	מס. 463 % 100	10 2	7 1	12 3	23 5	44 9	58 13	297 64	12 3
מבין	מס. 463 % 100	16 3	9 2	12 3	27 6	33 7	74 16	277 60	15 3

* מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה למורה המלמד בזהב"י
 כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד
 כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 15 - תפיסת התלמידים את הנוער בגילם. לפי תכונה - לפני הפרוייקט

מידת ההתאמה*									התכונה
סך הכל	1	2	3	4	5	6	7	אין תשובה	
463 100	12 3	16 3	19 4	69 15	57 12	88 19	179 39	23 5	פתוח מס. %
463 100	4 1	17 4	25 5	120 26	92 20	101 22	81 17	23 5	חכם מס. %
463 100	27 6	23 5	39 8	111 24	46 10	67 14	105 23	45 10	אקטיבי מס. %
463 100	13 3	7 2	16 3	41 9	52 11	108 23	205 44	21 5	חברי מס. %
463 100	37 8	41 9	78 17	103 22	58 13	50 11	72 15	24 5	מנומס מס. %
463 100	5 1	11 2	23 5	108 24	83 18	89 19	124 27	20 4	טוב מס. %
463 100	24 5	40 9	53 11	104 23	62 13	65 14	91 20	24 5	מסודר מס. %
463 100	22 5	22 5	32 7	109 24	77 17	79 17	98 21	24 4	עוזר לזולת מס. %
463 100	20 4	19 4	36 8	58 13	58 13	86 19	163 35	23 4	בעל בטחון עצמי מס. %
463 100	23 5	29 6	34 7	100 22	64 14	95 21	95 21	23 4	אכפתי מס. %
463 100	21 5	32 7	44 10	97 21	56 12	85 18	107 23	21 4	מכבד מס. %
463 100	35 8	27 6	73 16	93 21	70 15	62 13	82 17	21 4	סובלני מס. %
463 100	9 2	22 5	29 6	104 23	67 14	89 19	123 27	20 4	מבין מס. %

* מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה לנוער שבגילם
 כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד
 כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 16 - הערכת המורים ביחס להערכת התלמידים את התלמיד הישראלי ואת המורה העולה מרוסיה, לפי תכונה* - לפני הפרוייקט

הערכת המורה העולה מרוסיה		הערכת התלמיד הישראלי		התכונה
הערכת התלמידים	הערכת המורים	הערכת התלמידים	הערכת המורים	
62	34	70	83	פתוח
85	75	59	56	חכם
46	62	47	68	אקטיבי
82	69	78	57	חברי
88	66	39	24	מנומס
85	78	64	72	טוב
83	89	47	27	מסודר
77	40	55	46	עוזר לזולת
74	35	67	66	בעל בטחון עצמי
81	52	56	54	אכפתי
86	70	53	43	מכבד
86	79	45	25	סובלני
83	66	60	60	מבין

* הלוח נערך באחוזים.

לוח מס. 17 - דירוג התלמידים את הרגשתם הכללית - לפני הפרוייקט

מספר התלמידים	טובה מאוד	טובה	לא כל כך טובה	לא טובה	אין תשובה	סך הכל
מספר	156	221	69	9	8	463
אחוז	34	48	15	2	1	100

לוח מס. 18 - קיום פעילות במרכזים במשך חודשי השנה, לפי מרכז

המרכז	2/92	3/92	4/92	5/92	6/92	7/92	8/92	9/92	10/92	11/92	12/92	1/93
נצרת עלית	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
חיפה	+	+	+	+	+	+	+	-	*-	*-	*-	*-
חדרה	*-	*-	+	+	+	-	+	-	-	+	+	+
פתח תקוה	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
חולון	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
בת ים	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
תל אביב	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+
ירושלים	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
נתיבות	*-	*-	*-	*-	+	+	+	+	+	+	+	*-

+ = היתה פעילות.
 - = היתה חופשה במרכז.
 * - = הפרוייקט לא פעל בישוב.

לוח מס. 19 - מספר המורים שלמדו בחודש, לפי מרכז

המרכז	2/92	3/92	4/92	5/92	6/92	7/92	8/92	9/92	10/92	11/92	12/92	1/93	ממוצע* תקופתי
נצרת עלית	8	8	8	7	4	3	3	2	2	7	0	0	4
חיפה	0	0	0	7	7	5	6	0	*-	*-	*-	*-	4
חדרה	*-	*-	2	3	3	0	2	0	0	2	4	0	2
פתח תקוה	6	4	7	7	7	8	6	4	4	3	3	3	5
חולון	2	8	12	9	7	10	7	9	9	10	10	9	9
בת ים	5	7	4	6	5	4	7	5	4	4	5	5	5
תל אביב	5	5	6	7	6	6	7	3	0	2	2	1	4
ירושלים	6	7	8	10	8	1	0	0	0	0	0	0	3
נתיבות	*-	*-	*-	*-	2	2	2	3	3	2	2	*-	2
סך הכל	32	39	47	56	49	39	40	26	22	30	26	18	3

* הממוצע התקופתי מתייחס רק לחודשי הפעילות וכולל את חודשי החופשה.
 * - הפרוייקט לא פעל בישוב.

לוח מס. 20 - מספר תלמידים בחודש, לפי מרכז

ממוצע* תקופתי	1/93	12/92	11/92	10/92	9/92	8/92	7/92	6/92	5/92	4/92	3/92	2/92	
15	0	0	36	13	10	10	12	16	19	20	22	23	נצרת עליית
22	*-	*-	*-	*-	0	36	46	44	49	0	0	0	חיפה
13	0	48	30	0	0	16	0	13	16	10	*-	*-	חדרה
27	15	18	12	17	26	46	45	25	36	28	30	21	פתח תקוה
38	46	47	53	25	15	28	51	29	51	57	40	9	חולון
24	18	13	11	11	22	61	51	24	20	21	27	12	בת ים
23	10	13	16	0	18	42	34	30	27	33	30	25	תל אביב
21	0	0	0	0	0	0	6	40	95	43	51	20	ירושלים
35	*-	21	37	45	48	39	37	15	*-	*-	*-	*-	נתיבות
194	89	160	195	111	139	278	282	236	313	212	200	110	סך הכל

* הממוצע התקופתי מתייחס רק לחודשי הפעילות וכולל חודשי חופשה.
 * הפרוייקט לא פעל בישוב.

לוח מס. 21 - מספר שעות לימוד המורים בחודש, לפי מרכז

החודש	סך הכל	נצרת עלית	חיפה	חדרה	פתח תקווה	חולון	בת ים	תל אביב	ירושלים	נתיבות
סך הכל מס. %	7,807 100	493 6	668 9	446 6	1,293 17	1,664 21	1,157 15	973 12	557 7	556 7
2/92 מס. %	350 100	78 22	0 0	- -	96 28	17 5	75 21	54 15	30 9	- -
3/92 מס. %	564 100	74 13	0 0	- -	78 14	103 18	97 17	95 17	117 21	- -
4/92 מס. %	683 100	60 9	0 0	14 2	90 13	253 37	73 11	131 19	62 9	- -
5/92 מס. %	1,077 100	51 5	197 18	48 5	129 12	230 21	90 8	124 12	208 19	- -
6/92 מס. %	702 100	45 6	134 19	27 4	81 12	113 16	71 10	106 15	112 16	13 2
7/92 מס. %	1,073 100	31 3	199 19	0 0	166 16	269 25	185 17	120 11	28 2	75 7
8/92 מס. %	1,153 100	27 2	138 12	84 7	306 27	61 5	260 23	168 15	0 0	109 9
9/92 מס. %	425 100	31 7	0 0	0 0	123 29	37 9	56 13	59 14	0 0	119 28
10/92 מס. %	256 100	24 9	- -	0 0	47 19	67 26	38 15	0 0	0 0	80 31
11/92 מס. %	631 100	72 12	- -	115 18	31 5	208 33	33 5	57 9	0 0	115 18
12/92 מס. %	501 100	0 0	- -	158 32	66 13	129 26	44 9	59 11	0 0	45 9
1/93 מס. %	392 100	0 0	- -	0 0	80 20	177 46	135 34	0 0	0 0	- -

לוח מס. 22 - מספר שעות לימוד התלמידים ושעות היעדרותם. לפי מרכז

המרכז	סך הכל	שעות לימוד התלמידים בפועל	שעות היעדרות התלמידים
סך הכל מס. %	8,606 100	8,253 96	353 4
נצרת עליית מס. %	728 100	648 89	80 11
חיפה מס. %	562 100	559 99	3 1
חדרה מס. %	429 100	413 96	16 4
פתח תקוה מס. %	1,413 100	1,410 100	3 0
חולון מס. %	1,614 100	1,613 100	1 0
בת ים מס. %	1,094 100	1,059 97	35 3
תל אביב מס. %	1,143 100	1,083 95	60 5
ירושלים מס. %	838 100	799 95	39 5
נתיבות מס. %	785 100	669 85	116 15

לוח מס. 23 - ממוצע שעות לימוד התלמיד, לפי מרכז

המרכז	ממוצע שעות לימוד*	ממוצע שעות לימוד בפועל
סך הכל	9	9
נצרת עלית	11	8
חיפה	7	7
חדרה	5	4
פתח תקוה	13	13
חולון	9	9
בת ים	10	10
תל אביב	14	12
ירושלים	6	6
נתיבות	10	7

* ממוצע שעות הלימוד לתלמיד כולל את שעות ההיעדרות.

לוח מס. 24 - מספר שעות לימוד לתלמידים בכל מקצוע. לפי מרכז*

המרכז	סך הכל	מתמטיקה	אנגלית	פיסיקה	מוסיקה	כימיה	מחשב	שרטוט
סך הכל מס. %	8,606 100	3,815 44	4,437 52	166 2	94 1	69 1	7 0	18 0
נצרת עלית	728 100	301 41	357 49	30 4	22 3	0 0	0 0	18 3
חיפה	562 100	264 47	281 50	0 0	0 0	17 3	0 0	0 0
חררה	429 100	221 52	199 46	9 2	0 0	0 0	0 0	0 0
פתח תקוה	1,413 100	555 39	818 58	0 0	40 3	0 0	0 0	0 0
חולון	1,614 100	714 44	852 53	32 2	0 0	16 1	0 0	0 0
בת ים	1,094 100	619 57	405 37	54 5	0 0	9 1	7 0	0 0
תל אביב	1,143 100	399 35	685 60	41 4	0 0	18 1	0 0	0 0
ירושלים	838 100	490 58	307 37	0 0	32 4	9 1	0 0	0 0
נחיבות	785 100	252 68	533 32	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0

* כולל שעות היעדרות התלמיד.

לוח מס. 25 - מספר התלמידים בקבוצות הלימוד, לפי שעות הלימוד במקצוע*

שעות הלימוד במקצוע	סך הכל	1	2	3	4	5	6
סך הכל מס. %	8,606 100	4,005 47	3,944 46	475 5	143 2	20 0	19 0
מתמטיקה	3,815 100	1,926 51	1,646 43	196 5	47 1	0 0	0 0
אנגלית	4,437 100	1,906 43	2,118 48	278 6	96 2	20 1	19 0
פיסיקה	166 100	113 68	52 31	1 1	0 0	0 0	0 0
מוסיקה*	94 100	13 14	81 86	0 0	0 0	0 0	0 0
כימיה	69 100	34 49	35 51	0 0	0 0	0 0	0 0
מחשב	7 100	7 100	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
שרטוט	18 100	6 33	12 67	0 0	0 0	0 0	0 0

* כולל שעות היעוררונ התלמיד.

לוח מס. 26 - מספר התלמידים בקבוצת הלימוד. לפי שעות הלימוד לתלמידים במרכז*

6	5	4	3	2	1	סך הכל	המרכז
19 0	20 0	143 2	475 5	3,944 46	4,005 47	8,606 100	סך הכל מס. %
0 0	0 0	8 1	42 6	633 87	45 6	728 100	נצרת עלית
0 0	0 0	0 0	0 0	152 27	410 73	562 100	חיפה
0 0	0 0	0 0	70 16	311 73	48 11	429 100	חדרה
0 0	0 0	0 0	0 0	546 39	867 61	1,413 100	פתח תקוה
19 1	0 0	24 1	30 2	398 25	1,143 71	1,614 100	חולון
0 0	0 0	0 0	7 0	777 71	310 29	1,094 100	בת ים
0 0	0 0	0 0	0 0	305 27	838 73	1,143 100	תל אביב
0 0	0 0	67 8	54 6	426 51	291 35	838 100	ירושלים
0 0	20 2	44 6	272 35	396 50	53 7	785 100	נתיבות

* כולל שעת היעדרות התלמידים.

לוח מס. 27 - מספר המורים שמלאו שאלון סופי ביחס למספר המורים שהועסקו
בפרוייקט, לפי מרכז

מספר המורים	נצרת עלית	חיפה	חדרה	פתח תקוה	חולון	בת ים	תל אביב	ירושלים	נתיבות	סך הכל
מספר	1	4	0	1	4	7	1	0	2	20
אחוז	1	50	0	9	27	70	11	0	67	23

לוח מס. 28 - ראיית הקושי של המורים בתפקודם במסגרת הפרוייקט בתום הפרוייקט, בתחומים מסויימים*

קשה מאוד	קשה	קל	קל מאוד	סך הכל	ה ת ח ו ם
1 5	5 25	3 30	8 40	20 100	מס. % להבין את דברי התלמידים
0 0	2 10	11 55	7 35	20 100	מס. % שהתלמידים יבינו את דבריך
0 0	2 10	5 25	13 65	20 100	מס. % לשלוט בחומר שאתה אמור ללמד
0 0	3 1	12 60	1 35	20 100	מס. % ליצור קשר אישי עם התלמידים
0 0	5 25	9 45	6 30	20 100	מס. % התנהגות התלמידים

* כולל מורים שהפסיקו את עבודתם לפני תום הפרוייקט.

לוח מס. 29 - ראיית הקושי של המורים בתפקידם במסגרת בית הספר בתום הפרוייקט לפי תחום*

התחום	סך הכל	קל מאוד	קל	קשה	קשה מאוד	אין תשובה
להבין את דברי התלמידים	מס. 20 % 100	4 20	12 60	3 15	0 0	1 5
שהתלמידים יבינו את דבריך	מס. 20 % 100	1 5	17 85	1 5	0 0	1 5
לשלוט בחומר שאתה אמור ללמד	מס. 20 % 100	14 70	5 25	0 0	0 0	1 5
ליצור קשר אישי עם התלמידים	מס. 20 % 100	1 5	13 65	5 25	0 0	1 0
התנהגות התלמידים	מס. 20 % 100	1 5	5 25	12 60	0 0	2 10
ליצור קשר אישי עם המורים בביה"ס	מס. 20 % 100	4 20	13 65	2 10	0 0	1 5
להשתלב במערכת האירגונית של ביה"ס	מס. 20 % 100	1 5	14 70	3 15	1 5	1 5

* ראה הערה גלוח הקודם.

לוח מס. 30 - תפיסת המורים את התלמיד הישראלי בתום הפרוייקט. לפי התאמת התכונה לתלמיד הישראלי*

מידת ההתאמה**									התכונה
סך הכל	1	2	3	4	5	6	7	אין תשובה	
20	0	0	0	2	8	7	3	0	פתוח
100	0	0	0	10	40	35	15	0	מס. %
20	0	0	0	7	6	5	1	1	חכם
100	0	0	0	35	30	25	5	5	מס. %
20	0	0	1	4	6	5	3	0	אקטיבי
100	0	0	5	20	30	25	15	0	מס. %
20	0	0	1	3	9	5	2	1	חברי
100	0	0	5	15	45	25	10	5	מס. %
20	0	1	6	6	2	2	1	2	מנומס
100	0	5	30	30	10	10	5	10	מס. %
20	0	0	0	6	5	4	3	2	טוב
100	0	0	0	30	25	20	15	10	מס. %
20	0	3	5	7	2	2	1	0	מסודר
100	0	15	25	35	10	10	5	0	מס. %
20	0	1	3	6	4	2	2	2	עוזר לזולת
100	0	5	15	30	20	10	10	10	מס. %
20	0	1	2	0	4	7	6	0	בעל בטחון עצמי
100	0	5	10	0	20	35	30	0	מס. %
20	0	0	2	3	10	4	1	0	אכפתי
100	0	0	10	15	50	20	5	0	מס. %
20	0	2	5	5	3	1	1	3	מכבד
100	0	10	25	25	15	5	5	15	מס. %
20	3	6	6	2	0	1	2	0	סובלני
100	15	30	30	10	0	5	10	0	מס. %

* ראה הערה בלוח קודם.

** מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה לתלמיד הישראלי

כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד

כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה

כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגני התכונה המסויימת.

לוח מס. 31 - תפיסת המורים את המורה העולה מרוסיה בתום הפרוייקט. לפי התאמת התכונה למורה העולה מרוסיה*

מידת ההתאמה**									התכונה
אינן תשובה	7	6	5	4	3	2	1	סך הכל	
3 15	2 10	0 0	5 25	4 20	6 30	0 0	0 0	20 100	פתוח מס. %
4 20	6 30	5 25	3 15	2 10	0 0	0 0	0 0	20 100	חכם מס. %
2 10	2 10	9 45	4 20	1 5	2 10	0 0	0 0	20 100	אקטיבי מס. %
2 10	6 30	6 30	3 15	3 15	0 0	0 0	0 0	20 100	חברי מס. %
4 20	4 20	7 35	1 5	2 10	2 10	0 0	0 0	20 100	מנומס מס. %
4 20	4 20	7 35	1 5	3 15	1 5	0 0	0 0	20 100	טוב מס. %
2 10	6 30	7 35	3 15	1 5	0 0	1 5	0 0	20 100	מסודר מס. %
3 15	4 20	4 20	6 30	3 15	0 0	0 0	0 0	20 100	עוזר לזולת מס. %
3 15	2 10	6 30	4 20	1 5	2 10	1 5	1 5	20 100	בעל בטחון עצמי מס. %
2 10	2 10	8 40	5 25	1 5	1 5	0 0	1 5	20 100	אכפתי מס. %
4 20	4 20	5 25	2 10	3 15	0 0	1 5	1 5	20 100	מכבד מס. %
2 10	5 25	8 40	2 10	2 10	1 5	0 0	0 0	20 100	סובלני מס. %

* ראה הערה בלוח הקודם.

** מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה למורה העולה מרוסיה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד
 כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה
 כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 32 - תרומת הפרוייקט למורה, בתחומים מסויימים*

התחום	סך הכל	תרם מאוד	תרם	לא כל כך תרם	כלל לא תרם	אין תשובה
לשפר את מצבך הכלכלי	20 100	2 10	10 50	6 30	0 0	2 10
ללמוד עברית בעזרת התלמידים	20 100	7 35	8 40	4 20	0 0	1 5
לעסוק במקצוע שלך	20 100	8 40	7 35	3 15	1 5	1 5
להכשיר אותך לקראת עבודה כמורה בבית ספר	20 100	4 20	9 45	4 20	1 5	2 10
להבין טוב יותר את התלמיד הישראלי	20 100	5 25	13 65	1 5	0 0	1 5
להבין טוב יותר את הישראלים	20 100	3 15	11 55	5 25	0 0	1 5
להרגיש שייך יותר לקהילה שבה אתה חי	20 100	4 20	9 45	6 30	0 0	1 5

* ראה הערה בלוח קודם.

לוח מס. 33 - מידת שביעות רצון המורים מהפרוייקט. לפי בחינה*

הבחינה	סך הכל	מרוצה מאוד	מרוצה	לא כל כך מרוצה	כלל לא מרוצה	אין תשובה
מניהול הפרוייקט	20 100	6 30	11 55	1 5	0 0	2 10
מהקשר שנוצר בינך ובין התלמידים	20 100	7 35	12 60	1 5	0 0	0 0
מיחס התלמידים כלפיך	20 100	3 15	16 80	1 5	0 0	0 0
מהאווירה בשיעורים	20 100	3 15	16 80	1 5	0 0	0 0
מההדרכה שקיבלת	20 100	3 15	12 60	4 20	0 0	1 5
ממספר שעות עבודתך	20 100	0 0	8 40	8 40	3 15	1 5
מהשכר שקיבלת	20 100	0 0	6 30	10 50	2 10	2 10
מפעילויות חברתיות במסגרת הפרוייקט	20 100	2 10	12 60	2 10	3 15	1 5

* ראה הערה בלוח הקודם.

לוח מס. 34 - בירוג המורים את הרגשתם הכללית. בתום הפרוייקט*

ההרגשה המורים	טובה מאוד	טובה	לא כל כך טובה	לא טובה	אין תשובה	סך הכל
אחוז	20	55	20	0	5	100

* ראה הערה בלוח הקודם.

לוח מס. 35 - מספר התלמידים שמלאו שאלון סופי ביחס למספר התלמידים שהשתתפו בפרוייקט, לפי מרכז

מספר המורים	נצרת עלית	חיפה	חדרה	פתח תקוה	חולון	בת ים	תל אביב	ירושלים	נתיבות	סך הכל
מספר	0	32	1	3	19	31	3	7	5	101
אחוז	0	38	1	3	11	29	4	5	7	11

לוח מס. 36 - המידה שכל אחת מהטיווה השפיעה על הפסקת לימודי התלמיד, לפי סיבה*

הסיבה להפסקת לימודים	מס. %	במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה מועטה	בכלל לא השפיעה	אין תשובה
המסגרת שונה ממה שציפיתי	מס. %	1	12	20	46	3
הלימודים במסגרת זו היו קשים מדי	מס. %	1	5	21	52	3
עברתי את הבחינה שבגללה הצטרפתי לפרוייקט	מס. %	12	18	19	25	8
המורה לא התאים לי	מס. %	11	9	12	47	3
החלטת ההורים	מס. %	13	13	15	39	2
המלצת המורה בבית הספר	מס. %	4	1	8	64	5
המלצת המורה בפרוייקט	מס. %	3	6	13	56	4
אני מרגיש שאיני זקוק יותר לשיעורים	מס. %	10	17	29	23	3
אחר*	מס. %	20	0	0	0	0
	%	24	0	0	0	0

* לא כולל את 19 התלמידים, שלא סיימו לימודיהם במסגרת הפרוייקט.

לוח מס. 37 - תפיסת התלמידים את המורה המלמד בזהב"י בתום הפרוייקט,
לפי תכונה*

מידת ההתאמה**									התכונה	
אינן תשובה	7	6	5	4	3	2	1	סך הכל	מס.	
2 0	32 32	22 22	20 20	16 16	5 5	2 2	3 3	102 100	מס. %	פתוח
1 0	49 49	23 23	17 17	7 7	4 4	1 0	0 0	102 100	מס. %	חכם
10 8	25 25	12 12	12 12	28 28	7 7	4 4	4 4	102 100	מס. %	אקטיבי
1 0	42 42	29 29	15 15	10 10	4 4	1 0	0 0	102 100	מס. %	חברי
1 0	53 53	25 25	10 10	6 6	1 1	1 0	5 5	102 100	מס. %	מנומס
1 0	61 61	22 22	9 9	7 7	1 1	1 0	0 0	102 100	מס. %	טוב
2 0	61 61	18 18	8 8	7 7	4 4	0 0	2 2	102 100	מס. %	מסודר
4 2	48 48	24 24	10 10	6 6	0 0	4 4	6 6	102 100	מס. %	עוזר לזולת
2 0	38 38	24 24	12 12	16 16	5 5	2 2	3 3	102 100	מס. %	בעל בטחון עצמי
1 0	46 46	26 26	16 16	7 7	1 1	1 0	4 4	102 100	מס. %	אכפתי
1 0	53 53	25 25	12 12	6 6	3 3	1 1	1 0	102 100	מס. %	מכבד
1 0	62 62	18 18	16 16	2 2	1 0	2 2	0 0	102 100	מס. %	סובלני

* כולל תלמידים שהפסיקו לימודיהם לפני תום הפרוייקט.
** מידת ההתאמה מצביעה על החמת התכונה למורה המלמד בזהב"י
כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה והמטוייתו ותאימה מאוד
כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה והפוכה לזו המצויינת, היא המצויינת
כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינו; נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 38 - תפיסת התלמידים את הנוער בגילם בתום הפרוייקט. לפי תכונה*

מידת ההתאמה**									התכונה	
אינן חשובה	7	6	5	4	3	2	1	סך הכל		
5 3	31 31	23 23	15 15	19 19	5 5	3 3	1 1	102 100	מס. %	פתוח
7 5	19 19	23 23	26 26	23 23	2 2	0 0	2 2	102 100	מס. %	חכם
12 10	24 24	15 15	12 12	26 26	3 3	8 8	2 2	102 100	מס. %	אקטיבי
5 3	38 38	26 26	13 13	16 16	3 3	1 1	0 0	102 100	מס. %	חברי
6 4	16 16	12 12	16 16	21 21	16 16	7 7	8 8	102 100	מס. %	מנומס
5 3	25 25	30 30	19 19	16 16	4 4	1 1	2 2	102 100	מס. %	טוב
5 3	19 19	13 13	12 12	18 18	17 17	7 7	11 11	102 100	מס. %	מסודר
6 4	19 19	21 21	19 19	27 27	10 10	0 0	0 0	102 100	מס. %	עוזר לזולת
5 3	39 39	23 23	15 15	11 11	5 5	2 2	2 2	102 100	מס. %	בעל בטחון עצמי
6 4	16 16	23 23	12 12	26 26	10 10	5 5	4 4	102 100	מס. %	אכפתי
5 3	13 13	19 19	14 14	27 27	15 15	3 3	6 6	102 100	מס. %	מכבד
5 3	15 15	12 12	21 21	20 20	15 15	8 8	6 6	102 100	מס. %	סובלני

* ראה הערה בלוח הקודם.

** מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה לנוער שבגילם

כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד

כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה

כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרלית לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 39 - חפיסת התלמידים את המורה הישראלי בתום הפרוייקט, לפי תכונה*

מידת ההתאמה**									התכונה
אינן תשובה	7	6	5	4	3	2	1	סך הכל	
4 2	30 30	28 28	14 14	13 13	6 6	3 3	4 4	100	פתוח מס. %
4 2	42 42	31 31	15 15	6 6	3 3	0 0	1 1	100	חכם מס. %
13 11	20 20	16 16	10 10	26 26	8 8	4 4	5 5	100	אקטיבי מס. %
4 2	26 26	27 27	11 11	23 23	8 8	2 2	1 1	100	חברי מס. %
4 2	32 32	18 18	23 23	16 16	7 7	0 0	2 2	100	מנומס מס. %
4 2	27 27	27 27	15 15	18 18	5 5	3 3	3 3	100	טוב מס. %
4 2	35 35	21 21	14 14	17 17	6 6	2 2	3 3	100	מסודר מס. %
4 2	37 37	21 21	16 16	17 17	3 2	2 2	2 2	100	עוזר לזולת מס. %
4 2	57 57	18 18	8 8	8 8	3 3	3 3	1 1	100	בעל בטחון עצמי מס. %
5 3	22 22	27 27	17 17	18 18	5 5	2 2	6 6	100	אכפתי מס. %
5 3	21 21	20 20	23 23	20 20	7 7	2 2	4 4	100	מכבד מס. %
4 2	28 28	18 18	20 20	12 12	8 8	2 2	10 10	100	סובלני מס. %

* ראה הערה בלוח הקודם.

** מידת ההתאמה מצביעה על התאמת התכונה לתלמיד הישראלי

כאשר מידת ההתאמה הינה 6-7 = התכונה המסויימת מתאימה מאוד

כאשר מידת ההתאמה הינה 1-2 = התכונה ההפוכה לזו המצויינת, היא המתאימה.

כאשר מידת ההתאמה הינה 4 = התפיסה הינה נטרליו לגבי התכונה המסויימת.

לוח מס. 40 - הערכת המורים ביחס להערכת התלמידים את התלמיד הישראלי ואת המורה העולה מרוסיה בתום הפרוייקט, לפי תכונה*

הערכת המורה העולה רוסייה מרוסיה**		הערכת התלמיד הישראלי**		התכונה
הערכת התלמידים	הערכת המורים	הערכת התלמידים	הערכת המורים	
74	35	69	90	פתוח
89	70	68	60	חכם
49	75	51	70	אקטיבי
86	75	77	80	חברי
88	60	44	25	מנומס
92	60	74	60	טוב
87	80	44	25	מסודר
82	70	59	40	עוזר לזולת
74	60	77	85	בעל בטחון עצמי
88	75	51	75	אכפתי
90	55	46	25	מכבד
96	75	48	15	סובלני

* הלוח נערך באחוזים.

** כולל מורים ותלמידים שעזבו לפני תום הפרוייקט.

לוח מס. 41 - תרומת הפרוייקט לתלמיד, לפי תחום

התחום	חרם מאוד	חרם	לא כל כך תרם	כלל לא תרם	אין תשובה
לשפר את ציוניך במקצועות שלמדת במסגרת הפרוייקט	מס. 36	50	9	2	5
	% 36	50	9	2	3
לשפר את ציוניך במקצועות אחרים במסגרת בית הספר	מס. 13	28	16	37	8
	% 13	28	16	37	6
ליצור קשר עם עולים מרוסיה	מס. 14	26	24	31	7
	% 14	26	24	31	5
להבין טוב יותר את העולים החדשים	מס. 15	28	24	27	8
	% 15	28	24	27	6
ללמוד במסגרת נעימה	מס. 39	43	7	7	6
	% 39	43	7	7	4

לוח מס. 42 - מידת שביעות רצון התלמידים מהפרוייקט, לפי תחום

התחום	מרוצה מאוד	מרוצה	לא כל כך מרוצה	כלל לא מרוצה	אין תשובה
מניהול הפרוייקט	מס. 56	38	3	1	4
	% 56	38	3	1	2
מרמת השיעורים	מס. 55	34	7	3	3
	% 55	34	7	3	1
מיחס המורים כלפיך	מס. 64	31	2	2	3
	% 64	31	2	2	1
מהאווירה בשיעורים	מס. 49	39	7	3	4
	% 49	39	7	3	2
ממספר שעות הלימוד	מס. 40	40	14	4	4
	% 40	40	14	4	2
מהפעילויות החברתיות במסגרת הפרוייקט	מס. 24	44	12	8	14
	% 24	44	12	8	12

לוח מס. 43 - דירוג התלמידים את הרגשתם הכללית - בתום הפרוייקט*

מספר התלמידים	טובה מאוד	טובה	לא כל כך טובה	לא טובה	אין תשובה	סך הכל
מספר	35	49	11	3	4	102
אחוז	39	49	11	3	2	100

* כולל תלמידים שהפסיקו את השתתפותם בפרוייקט לפני תום הפרוייקט.

נספח מס. 2 :

כ"י מחקר

שאלון לתלמיד - נצרת עילית

1.

--	--	--

1-3

שם התלמיד: _____

2.

--	--

4-5

גיל התלמיד: _____

3.

--	--

6-7

מספר ילדים במשפחה: _____

4.

--

8

מקום הילד במשפחה: _____

5.

--

9

מספר האחים שלומדים במרכז: _____

6.

--	--

10-11

לומד בכיתה: _____

7.

--	--	--

12-14

האם אתה אוהב לבוא למרכז הלמידה ?

א. כן. ציין מדוע: _____

ב. לא. ציין מדוע: _____

8.

--	--	--

15-17

מה ההבדל בין הלימודים כאן ובין הלימודים בבית הספר ?

9.
18-20

האם אתה אוהב את המורה שמלמד אותך כאן ?

א. כן. מדוע:

ב. לא. מדוע:

10.
21-22

האם אתה מבין מה שהמורה מסביר ?

11.
23-24

האם בכל פעם שאינך מבין משהוא אתה שואל את המורה ?

12. מה אתה עושה במרכז הלמידה ?

25

א. מכין שיעורים

26

ב. חוזר על החומר הנלמד

ג. לומד דברים אחרים (מחשב וכו')

בכלל לא לפעמים בדרך כלל

3 2 1

3 2 1

3 2 1

מה אתה הכי אוהב לעשות כאן ?

--	--	--

 .13
28-30

האם אתה מרגיש שהלימודים כאן עוזרים לך בלימודים בבית הספר ?

--	--	--

 .14
31-33
פרט:

מה ההבדל בין המורים שכאן ובין המורים שמלמדים אותך בבית הספר ?

--	--	--

 .15
34-36

האם לפעמים אתה מספר למורה שכאן על דברים שקורים לך בבית הספר, או עם חברים ?

--	--	--

 .16
37-39
פרט:

האם לפעמים המורה שכאן מדבר איתך על דברים שאינם קשורים ללימודים ?

--	--	--

 .17
40-42
פרט:

מה היית רוצה שיהיה כאן, חוץ מהדברים שיש כאן עכשיו?

--	--	--

 .18
43-45

הערות:

--	--	--

 .19
46-48

תאריך:

--	--	--	--	--	--

49- 54

תודה על שיתוף הפעולה!

שאלון למורה

שם העיר: _____	____	.1
	1 - 2	
שם המורה: _____	____	.2
	3 - 4	
מין המורה: 1. זכר
2. נקבה	____	.3
	5	
מצב משפחתי: 1. נשוי
2. רווק
3. גרוש
4. אלמן	____	.4
	6	
מספר הילדים במשפחה: _____	____	.5
	7 - 8	
שנת לידה: _____	____	.6
	9-10	
שנת עליה: _____	____	.7
	11-12	
מספר שנות לימוד: _____	____	.8
	13-14	
שנות זתק בהוראה: _____	____	.9
	15-16	
האם יש לך תעודת הוראה: 1. כן
2. לא	____	.10
	17	

האם עשית קורס השתלמות למורים עולים של משרד החינוך:
1. כן
2. לא

.11
18

האם אתה מעוניין לעבוד כמורה בבית ספר?
1. מעוניין מאד
2. מעוניין
3. לא כל כך מעוניין
4. כלל לא מעוניין

.12
19

מה עשית כדי להתקבל כמורה בבית ספר?

.13
20 - 22

מה לדעתך הסיכוי שלך להשתלב כמורה בבית ספר?
1. סיכוי גבוה מאוד
2. סיכוי גבוה
3. סיכוי נמוך
4. אין סיכוי

.14
23

האם אתה עובד היום? (חוץ מעבודתך במסגרת הפרוייקט)
1. כן. במה:
2. לא

.15
24

כאשר החלטת להצטרף לפרוייקט, איזו חשיבות יחסת לכל אחד מהדברים הבאים:

כלל לא חשוב	לא כל כך חשוב	חשוב	חשוב מאוד		
4	3	2	1	לשפר את מצבי הכלכלי	☐ 25
4	3	2	1	ללמוד עברית בעזרת התלמידים	☐ 26
4	3	2	1	לעסוק במקצוע שלי	☐ 27
4	3	2	1	להכשיר את עצמי לקראת עבודה כמורה בבית ספר	☐ 28
4	3	2	1	ליצור קשר אישי עם התלמידים	☐ 29
4	3	2	1	ליצור קשר עם ישראלים	☐ 30
4	3	2	1	להרגיש שאני תורם לקהילה	☐ 31

17. באיזו מידה לדעתך יהיה לך קל בתפקידך במטגרת הפרוייקט בתחום הבאים:

קשה מאד	קשה	קל	קל מאד		
4	3	2	1	להכין מה שהחלמידים אומרים	☐ 32
4	3	2	1	שהחלמידים יבינו מה שאתה אומר	☐ 33
4	3	2	1	לשלוט בחומר שאתה צריך ללמד	☐ 34
4	3	2	1	ליצור קשר אישי עם החלמידים	☐ 35
4	3	2	1	התנהגות החלמידים	☐ 36

18. באיזו מידה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינות את החלמיד הישראלי? (כל תכונה ניתנת לדרג על פי סולם שנע מ-1 עד 7).

סגור	1	2	3	4	5	6	7	פתוח	37
חכם	1	2	3	4	5	6	7	טיפש	38
פסיבי	1	2	3	4	5	6	7	אקטיבי	39
חברי	1	2	3	4	5	6	7	דוחה	40
חצוף	1	2	3	4	5	6	7	מנומס	41
טוב	1	2	3	4	5	6	7	רע	42
מסודר	1	2	3	4	5	6	7	מפוזר	43
לא עוזר לזולת	1	2	3	4	5	6	7	עוזר לזולת	44
עם כטחון עצמי	1	2	3	4	5	6	7	בלי כטחון עצמי	45
אדיש	1	2	3	4	5	6	7	אכפתי	46
מכבד	1	2	3	4	5	6	7	מזלזל	47
סובלני	1	2	3	4	5	6	7	לא סובלני	48
מבין	1	2	3	4	5	6	7	לא מבין	49

19. כמורה בכית ספר, עד כמה לדעתך היה לך קל בתחומים הבאים:

קשה מאד	קשה	קל	קל מאד		
4	3	2	1	להבין מה שהתלמידים אומרים	☐ 50
4	3	2	1	שהתלמידים יבינו מה שאתה אומר	☐ 51
4	3	2	1	לשלוט בחומר שאתה צריך ללמד	☐ 52
4	3	2	1	החנהגות התלמידים	☐ 53
4	3	2	1	ליצור קשר אישי עם התלמידים	☐ 54
4	3	2	1	להשתלב במערכת האירגונית של בית הספר	☐ 55
4	3	2	1	ליצור קשר עם מורים בכית הספר	☐ 56

20. באיזו מידה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינת מורים עולים מרוסיה ?
 (כל תכונה נבחן לדרג על פי הסולם מ-1 עד 7).

	7	6	5	4	3	2	1		
פתוח	7	6	5	4	3	2	1	סגור	U 57
טיפש	7	6	5	4	3	2	1	חכם	U 58
אקטיבי	7	6	5	4	3	2	1	פסיבי	U 59
דוחה	7	6	5	4	3	2	1	חברי	U 60
מנומס	7	6	5	4	3	2	1	חצוף	U 61
רע	7	6	5	4	3	2	1	טוב	U 62
מפוזר	7	6	5	4	3	2	1	מסודר	U 63
עוזר לזולת	7	6	5	4	3	2	1	לא עוזר לזולת	U 64
כלי בטחון עצמי	7	6	5	4	3	2	1	עם בטחון עצמי	U 65
אכפתי	7	6	5	4	3	2	1	אדיש	U 66
מזלזל	7	6	5	4	3	2	1	מכבד	U 67
לא סובלני	7	6	5	4	3	2	1	סובלני	U 68
לא מבין	7	6	5	4	3	2	1	מבין	U 69

21. איך היית מגדיר את ההרגשה הכללית שלך בחקופה זו?

1. טובה מאד	☐
2. טובה	☐
3. לא כל כך טובה	☐
4. לא טובה	☐
5. מאד לא טובה	☐
- 70

נשמח לקבל כל הערה שהיית מעוניין לציין:

תודה על שיתוף הפעולה!

שאלון לתלמיד

- שם העיר: _____ .1
1 - 2
- שם התלמיד: _____ .2
3 - 4
- שנת לידה: _____ .3
5 - 6
- מספר ילדים במשפחה: _____ .4
7 - 8
- מקומך בין האחים: _____ .5
9-10
- לומד בכיתה: _____ .6
11-12
- שם בית הספר: _____ .7
13-14
- מהם המקצועות שתלמד במסגרת זו והציון שקיבלת בכל אחד מהם
במבחן האחרון שעשית? .8
15-17

<u>הציון</u>		<u>המקצוע</u>	
_____ .1	_____ .1	☐ ☐ ☐	.18-20
_____ .2	_____ .2	☐ ☐ ☐	
_____ .3	_____ .3	☐ ☐ ☐	

- האם למדת בעבר עם מורה עולה? .9
21
- _____ .1 כן, פרט מהיכן:
_____ .2 לא

10. כיצד נודע לך על הלימודים במסגרת זו?

22-24

11. כאשר החלטת להצטרף ללימודים במסגרת זהב"י, איזו חשיבות יחסת לכל אזור מהדברים הבאים:

חשוב מאוד חשוב לא כל כך חשוב כלל לא חשוב לא רלוונטי

1 2 3 4 5 לשפר את ציוניך

25

1 2 3 4 5 לפעול על פי ההצעה המהנהגת

26

1 2 3 4 5 לפעול על פי המלצת ההורים

27

1 2 3 4 5 להיות במסגרת חברתית

28

אחר:

29-30

12. באיזו מידה אתה מעוניין להשתתף בלימודים במסגרת זו?

1. מעוניין מאוד
2. מעוניין
3. לא כל כך מעוניין
4. כלל לא מעוניין

31

13
 באיזו מידה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינת את המוריס המלמדים
 במסגרת זהב"י? (כל תכונה ניתנת לדרג על פי סולם שבע מ-1 עד 7).

פתוח	7	6	5	4	3	2	1	סגור	□ 32
טיפש	7	6	5	4	3	2	1	חכם	□ 33
אקטיבי	7	6	5	4	3	2	1	פסיבי	□ 34
רוחה	7	6	5	4	3	2	1	חברי	□ 35
מנומס	7	6	5	4	3	2	1	חצוף	□ 36
רע	7	6	5	4	3	2	1	טוב	□ 37
מפוזר	7	6	5	4	3	2	1	מסודר	□ 38
עוזר לזולת	7	6	5	4	3	2	1	לא עוזר לזולת	□ 39
כלי כטחון עצמי	7	6	5	4	3	2	1	עם כטחון עצמי	□ 40
אכפתי	7	6	5	4	3	2	1	אדיש	□ 41
מזלזל	7	6	5	4	3	2	1	מכבד	□ 42
לא סובלני	7	6	5	4	3	2	1	סובלני	□ 43
לא מבין	7	6	5	4	3	2	1	מבין	□ 44

כאיזו מידה לזעתך כל אחת מהתכונות הכאות מאפיינת נוער בגילך
(כל תכונה ניתן לדרג על פי סולם מ-1 עד 7).

טגור	1	2	3	4	5	6	7	פתוח	45
חכם	1	2	3	4	5	6	7	טיפש	46
פסיכי	1	2	3	4	5	6	7	אקטיבי	47
חברי	1	2	3	4	5	6	7	דוחה	48
חצוף	1	2	3	4	5	6	7	מנומס	49
טוב	1	2	3	4	5	6	7	רע	50
מסודר	1	2	3	4	5	6	7	מפוזר	51
לא עוזר לזולת	1	2	3	4	5	6	7	עוזר לזולת	52
עם כטחון עצמי	1	2	3	4	5	6	7	כלי כטחון עז	53
אדיש	1	2	3	4	5	6	7	אכפתי	54
מכבד	1	2	3	4	5	6	7	מזלזל	55
סובלני	1	2	3	4	5	6	7	לא סובלני	56
מכין	1	2	3	4	5	6	7	לא מבין	57

15. כיצד היית מגוייר את ההרגשה הכללית שלך בתקופה זו?

1. טובה מאד	□
58
2. טובה	
3. לא כל כך טובה	
4. לא טובה	
5. מאוד לא טובה	

נשמח לקבל כל הערה שהיית מעוניין לציין:

תודה על שיתוף הפעולה!

דו"ח מורה לשבוע _____

שם העיר: _____

שם המורה: _____

המקצוע שמלמד: _____

שעות עבודה שבועיות: _____

שעות היעדרות המורה: _____

סיכת ההיעדרות: _____

מקום הלימוד	מספר הקבוצה	המקצוע	שם החלמיד	שעות לימוד	שעות היעדרות	סיכת היעדרות החלמיד
	קבוצה א'					
	קבוצה ב'					

מקום הלימוד	מספר הקבוצה	המקצוע	שם התלמיד	שעות לימוד	שעות היעדרות	סיבת היעדרות התלמיד
	קבוצה ג'					
	קבוצה ד'					

הערות והתרשמויות לגבי השבוע:

חתימת המורה: _____

דו"ח רכז מקומי לשבוע _____

העיר: _____

שם הרכז: _____

מספר המורים במרכז: _____

מספר התלמידים במרכז: _____

מספר סדורי	שם המורה	מספר שעות העבודה	מספר שעות היעדרות	הסיבה להיעדרות המורה	הסיבה להוספת שעות עבודה בשבוע או להורדת שעות עבודה
					סך הכל

מהו הקשר שהיה לך השבוע עם כל אחד מהגורמים הבאים:

חוצאות הקשר	מהות הקשר	סוג הקשר טלפון, פגישה	יוזם הקשר	הגורם
				חמורה העולה
				החלמיד
				הרכז הארצי
				הורי החלמיד
				מחנך החלמיד/ סגל בי"ס
				אחר פרט:

פעולות במסגרת זהב"י, שבהם השתתפו המורים ו/או החלמידים בפרוייקט (לפרט מי השתתף בפעילות וסוג הפעילות):

הערות לגבי זכרים שראוי לציננס השבוע:

דו"ח פעילות של הרכז הארצי לחודש _____

תוצאת הפעילות	פרוט הפעילות	היוזם	חומי הפעילות
			קשר עם הרכזים האיזוריים (לציון עם איזה רכז)
			קשר עם המרכזים בארץ
			פרסום השירות
			אחר, פרט:

פעילות הדרכה קבוצתית למשתתפי הפרוייקט (נא לפרט מי קיבל הדרכה; קבוצה חלקית, מאיזור מסויים, קבוצה משולבת ממורים ורכזים וכו').

סוג ההדרכה ותוכנה	מעביר ההדרכה	מקום ההדרכה	הקבוצה המודרכת

הערות:

חתימה:

שאלון סופי למורה

לשימוש משרדי

שם המרכז:	_____	1 - 3	.1
שם המורה:	_____	4 - 5	.2
האם אתה עובד היום (חוץ מעבודתך במסגרת זהב"י)?		6 - 7	.3
1. כן, במה: _____			
2. לא.			
האם אתה מעוניין לעבוד היום כמורה בבית ספר?			.4
1. מעוניין מאוד			
2. מעוניין			
3. לא כל כך מעוניין		8	
4. כלל לא מעוניין			
5. אני עובד היום כמורה בבית ספר.			
מה לדעתך הסיכוי שלך להשתלב כמורה בבית ספר?			.5
1. סיכוי גבוה מאוד			
2. סיכוי גבוה			
3. סיכוי נמוך		9	
4. אין סיכוי			
5. אני עובד היום כמורה בבית ספר.			
האם התקבלת למקום עבודה בעקבות עבודתך במסגרת זהב"י?			.6
1. כן, פרט היכן: _____			
2. לא.			
		10	

7. באיזו מידה תרם לך הפרוייקט בתחומים הבאים:
 (הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך).

<u>כלל לא תרם</u>	<u>לא כ"כ תרם</u>	<u>תרם</u>	<u>תרם מאוד</u>		
4	3	2	1	לשפר את מצבך הכלכלי	☐ 11
4	3	2	1	ללמוד עברית בעזרת התלמידים	☐ 12
4	3	2	1	לעסוק במקצוע שלך	☐ 13
4	3	2	1	להכשיר אותך לקראת עבודה כמורה בבית הספר	☐ 14
4	3	2	1	להכין טוב יותר את התלמיד הישראלי	☐ 15
4	3	2	1	להכין טוב יותר את הישראלים	☐ 16
4	3	2	1	להרגיש שייך יותר לקהילה שבה אתה חי	☐ 17

8. באיזו מידה היה לך קל בתפקידך במסגרת זהב"י בתחומים הכאים:
 (הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

<u>כלל לא קל</u>	<u>לא כ"כ קל</u>	<u>קל</u>	<u>קל מאוד</u>		
4	3	2	1	להבין מה שהתלמידים אמרו	18
4	3	2	1	התלמידים הבינו מה שאתה אומר	19
4	3	2	1	לשלוט בחומר שלימדת	20
4	3	2	1	ליצור קשר אישי עם התלמידים	21
4	3	2	1	התנהגות התלמידים	22

9. באיזו מידה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינות את התלמיד הישראלי?
 (כל תכונה ניתן לדרג על פי סולם מ-1 עד-7. הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

פתוח	7	6	5	4	3	2	1	סגור	<input type="text"/>	23
טיפש	7	6	5	4	3	2	1	חכם	<input type="text"/>	24
אקטיבי	7	6	5	4	3	2	1	פסיבי	<input type="text"/>	25
דוחה	7	6	5	4	3	2	1	חברי	<input type="text"/>	26
מנומס	7	6	5	4	3	2	1	חצוף	<input type="text"/>	27
רע	7	6	5	4	3	2	1	טוב	<input type="text"/>	28
מפוזר	7	6	5	4	3	2	1	מסודר	<input type="text"/>	29
עוזר לזולת	7	6	5	4	3	2	1	לא עוזר לזולת	<input type="text"/>	30
בלי בטחון עצמי	7	6	5	4	3	2	1	עם בטחון עצמי	<input type="text"/>	31
אכפתי	7	6	5	4	3	2	1	אדיש	<input type="text"/>	32
מזלזל	7	6	5	4	3	2	1	מכבד	<input type="text"/>	33
לא סובלני	7	6	5	4	3	2	1	סובלני	<input type="text"/>	34

10. כמורה בבית ספר, עד כמה לדעתך יהיה (היה) לך קל בתחומים הבאים:
 (הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

<u>קל מאוד</u>	<u>קל</u>	<u>קשה</u>	<u>קשה מאוד</u>		
4	3	2	1	להבין מה שהתלמידים אומרים	35
4	3	2	1	שהתלמידים יבינו מה שאתה אומר	36
4	3	2	1	לשלוט בחומר שאתה צריך ללמד	37
4	3	2	1	התנהגות התלמידים	38
4	3	2	1	ליצור קשר אישי עם התלמידים	39
4	3	2	1	להשתלב במערכת האירגונית של בית הספר	40
4	3	2	1	ליצור קשר עם מורים אחרים בבית הספר	41

12. כיצד היית מדרג את מידת שביעות רצונך מהפרוייקט מהבחינות הבאות:
 (הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשוכתך)

<u>כלל לא מרוצה</u>	<u>לא כ"כ מרוצה</u>	<u>מרוצה</u>	<u>מרוצה מאוד</u>		
4	3	2	1	מניהול הפרוייקט	☐ 54
4	3	2	1	מהקשר שנוצר בינך ובין התלמידים	☐ 55
4	3	2	1	מהיחס של התלמידים כלפיך	☐ 56
4	3	2	1	מהאווירה בשיעורים	☐ 57
4	3	2	1	מההדרכה שקיבלת	☐ 58
4	3	2	1	ממספר שעות עבודתך	☐ 59
4	3	2	1	מהשכר שקיבלת	☐ 60
4	3	2	1	מפעילויות חברתיות במסגרת הפרוייקט	☐ 61

כמה חודשים עבדת במסגרת זהב"י?

.13

--	--

63 - 62

האם היית רוצה להמשיך ללמד במסגרת זהב"י?

.14

1. כן, מדוע?

--	--	--

66 - 64

2. לא, מדוע?

איך היית מגדיר את ההרגשה הכללית שלך בתקופה זו?

.15

1. טובה מאוד

2. טובה

3. לא כל כך טובה

4. לא טובה

5. מאוד לא טובה.

--

67

נשמח מאוד לקבל כל הערה בקשר לפרוייקט:

--	--

69 - 68

שאלון סופי לתלמיד

לשימוש משרדי

1.

--	--	--

 1 - 3

שם המרכז: _____

2.

--	--

 5 - 4

שם התלמיד: _____

כמה חודשים למדת במסגרת זהב"י?

3.

--	--

 7 - 6

חודשים _____

באיזו מידה גרם לך כל אחד מהזכרים הנאים להפסיק את לימודיך במסגרת זהב"י?
(הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

4.

בכלל לא	במידה מועטה	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
4	3	2	1	המסגרת שונה ממה שציפיתי
4	3	2	1	הלימודים במסגרת זו היו קשים מדי
4	3	2	1	עברתי את הבחינה שבגללה הצטרפתי ללימודים בזהב"י
4	3	2	1	המורה לא התאים לי
4	3	2	1	החלטת ההורים
4	3	2	1	המורה בכיתה"ס אמר שאיני זקוק יותר לשיעורים בזהב"י
4	3	2	1	המורה בזהב"י אמר שאיני זקוק יותר לשיעורים בזהב"י
4	3	2	1	אני מרגיש שאיני זקוק יותר לשיעורים זהב"י
4	3	2	1	אחר

8

9

10

11

12

13

14

15

16

5. באיזו מידה תרם לך הפרוייקט בתחומים הבאים:
 (הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

<u>כלל לא תרם</u>	<u>לא כ"כ תרם</u>	<u>תרם</u>	<u>תרם מאוד</u>		
4	3	2	1	לשפר את ציוניך במקצועות שלמדת במסגרת זהב"י	17
4	3	2	1	לשפר את ציוניך במקצועות אחרים בביה"ס	18
4	3	2	1	ליצור קשר עם עולים מרוסיה	19
4	3	2	1	להבין טוב יותר את העולים החדשים	20
4	3	2	1	ללמוד במסגרת נעימה	21
4	3	2	1	אחר. פרט: _____	22

6. באיזו מידה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינת את המורים המלמדים במסגרת זהב"י?
 (כל תכונה ניתן לדרג על פי סולם שנע מ-1 עד-7. הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב
 לתשובתך)

פתוח	7	6	5	4	3	2	1	סגור	☐	23
טיפש	7	6	5	4	3	2	1	חכם	☐	24
אקטיבי	7	6	5	4	3	2	1	פסיבי	☐	25
דוחה	7	6	5	4	3	2	1	חברי	☐	26
מנומס	7	6	5	4	3	2	1	חצוף	☐	27
רע	7	6	5	4	3	2	1	טוב	☐	28
מפוזר	7	6	5	4	3	2	1	מסודר	☐	29
עוזר לזולת	7	6	5	4	3	2	1	לא עוזר לזולת	☐	30
בלי בטחון עצמי	7	6	5	4	3	2	1	עם בטחון עצמי	☐	31
איכפתי	7	6	5	4	3	2	1	אדיש	☐	32
מזלזל	7	6	5	4	3	2	1	מכבד	☐	33
לא סובלני	7	6	5	4	3	2	1	סובלני	☐	34

7. באיזו מיזה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינת את התלמיד הישראלי?
 (כל תכונה ניתן לדרג על פי סולם שנע מ-1 עד-7. הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

פתוח	7	6	5	4	3	2	1	סגור	<input type="text"/>	35
מזלזל	7	6	5	4	3	2	1	מכבד	<input type="text"/>	36
בלי בטחון עצמי	7	6	5	4	3	2	1	עם בטחון עצמי	<input type="text"/>	37
מסודר	7	6	5	4	3	2	1	מפוזר	<input type="text"/>	38
חצוף	7	6	5	4	3	2	1	מנומס	<input type="text"/>	39
אקטיבי	7	6	5	4	3	2	1	פסיבי	<input type="text"/>	40
טיפש	7	6	5	4	3	2	1	חכם	<input type="text"/>	41
איכפתי	7	6	5	4	3	2	1	אדיש	<input type="text"/>	42
לא סובלני	7	6	5	4	3	2	1	סובלני	<input type="text"/>	43
דוחה	7	6	5	4	3	2	1	חברי	<input type="text"/>	44
טוב	7	6	5	4	3	2	1	רע	<input type="text"/>	45
לא עוזר לזולת	7	6	5	4	3	2	1	עוזר לזולת	<input type="text"/>	46

8. באיזו מידה לדעתך כל אחת מהתכונות הבאות מאפיינת את המורה הישראלי?
 (כל תכונה ניתן לדרג על פי סולם מ-1 עד 7. הקף בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך).

פתוח	7	6	5	4	3	2	1	סגור	☐	47
מזלזל	7	6	5	4	3	2	1	מכבד	☐	48
כלי בטחון עצמי	7	6	5	4	3	2	1	עם בטחון עצמי	☐	49
מסודר	7	6	5	4	3	2	1	מפוזר	☐	50
חצוף	7	6	5	4	3	2	1	מנומס	☐	51
אקטיבי	7	6	5	4	3	2	1	פסיבי	☐	52
טיפש	7	6	5	4	3	2	1	חכם	☐	53
איכפתי	7	6	5	4	3	2	1	אדיש	☐	54
לא סובלני	7	6	5	4	3	2	1	סובלני	☐	55
דוחה	7	6	5	4	3	2	1	חברי	☐	56
טוב	7	6	5	4	3	2	1	רע	☐	57
לא עוזר לזולת	7	6	5	4	3	2	1	עוזר לזולת	☐	58

האם היית מעוניין שמורים, כמו המורים שמלמדים בזהכ"י, ילמדו אותך ככיה"ס?

61 - 59

1. כן, מדוע?

2. לא, מדוע?

כיצד היית מדרג את מידת שביעות רצונך מהפרוייקט מהבחינות הבאות: (סמן בעיגול מספר אחד שהכי קרוב לתשובתך)

מרוצה מאוד מרוצה לא כ"כ מרוצה כלל לא

מרוצה

מניהול הפרוייקט 1 2 3 4

62

מרמת השיעורים 1 2 3 4

63

מיחס המורים כלפיך 1 2 3 4

64

מהאווירה בשיעורים 1 2 3 4

65

ממספר שעות הלימוד 1 2 3 4

66

מהפעילויות החברתיות במסגרת הפרוייקט 1 2 3 4

67

כיצד היית מגדיר את ההרגשה הכללית שלך בתקופה זו?

1. טובה מאוד

2. טובה

3. לא כל כך טובה

4. לא טובה

5. מאוד לא טובה

68

נשמח מאוד לקבל כל הערה בקשר לפרוייקט:

תודה על שתוף הפעולה

70 - 69

שאלון לרכז

1. מאלו תכנים בפרוייקט "אתגר משותף" אתה שבע רצון?

מאלו יותר: _____

מאלו פחות: _____

2. באלו קשרים נתקלת בתפקידך כרכז/ת במשרד השנה הנסיונית?

3. כיצד לדעתך ניתן להתגבר על קשרים אלו?

4. האם ההדרכה וההכוונה שניתנה לכם לצורך מילוי תפקידכם היתה מספקת?

בטח כן: _____

בטח לא: _____

5. האם הריית מעונייין/ת להמשיך בעבודתך כרכז במסגרת "האתגר המשותף"?

כן, פרט מדוע: _____

לא, פרט מדוע: _____

6. מה לדעתך כדאי להוסיף או לשנות כדי לשפר את הפרוייקט "האתגר המשותף"
נכולל הצעות לשינוי אופן ניהול הפרוייקט, פרסומו, גיוס
התלמידים/המורים, השיעורים, מיקום הפרוייקט, תנאי העסקת הרכז

7. הערות שונות שהיית מעוניין/ת לציין בפנינו:

תודה על שיתוף הפעולה

THE NATIONAL INSURANCE INSTITUTE
Research and Planning Administration

"SHARED CHALLENGE" PROJECT

By: Debby Ovadia

Jerusalem, October 1993

SUMMARY

The Organization for Protection of the Rights of Large Families ("Zehavy") requested the Department for Demonstration Projects of the National Insurance Institute (NII) to support the setting up of the "Shared Challenge" project. The project's aim is to strengthen large families by providing supplementary education to their children while at the same time offering employment to new immigrant teachers from the Commonwealth of Nations (the former Soviet Union). The program comprised 10 learning centers in ten settlements throughout the country. In these centers, new immigrant teachers give private lessons to children from large families in the following subjects: math, English, physics and computers. The lessons are given in small groups of 2-4 pupils each, twice a week in the afternoon. Every center includes about ten new immigrant teachers and about 80 pupils. The project began operating in February 1992 as a demonstration project funded by the NII, which also carried out this research follow-up for a one-year trial period. During this period, the project was jointly operated by the Joint, the Zionist Forum, the Israeli Forum, the Ministry of Education, the Ministry of Immigrant Absorption, the community centers, local councils and municipalities.

During the trial year, 87 new immigrant teachers and 929 pupils from 123 schools participated in the project. The actual scope of the project's activity was more limited than that planned. At the same time, three important aims of the original plan were achieved: the provision of supplementary education to "Zehavy" children by means of very highly-educated teachers; the provision of employment to new immigrant teachers from the Commonwealth of Nations for a temporary period - which gave them experience and confidence in their ability to function as teachers in the system of formal education in Israel; and the creation of a link between the pupils and the new immigrant teachers.

The impression received at the end of the project was that both pupils and teachers were very satisfied with the project. The pupils, most of whom joined the project in order to improve their achievements in a certain subject, remained in the project for about one month - the time it took for them to achieve the said aim - and studied diligently during this brief time. They took advantage of the rare opportunity

offered them to receive lessons from highly-educated teachers. They learned to esteem the new-immigrant teacher to a high degree, even more than their Israeli teachers, since the former seemed to them more caring and patient. The teachers on their part were satisfied with the pupils' attitude towards them and with the relationship that formed between the two groups. By the end of the project, more teachers were confident that they would be able to master the material taught at schools, and their evaluation of the pupils and of themselves was higher.

The contribution of the project to its participants, as expressed by one of the pupils:

"The atmosphere in the project gives me the feeling that I'll succeed. I thank the "Zehavy" teachers who help and support the pupils with a lot of patience and understanding. I'm very happy that I joined the project."

THE NATIONAL INSURANCE INSTITUTE
Research and Planning Administration

"SHARED CHALLENGE"
For Children from Large Families
and Immigrant Teachers

Demonstration Projects

No. 51

Jerusalem, Israel, October 1993